Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 27/1322 | Łódź, Wtorek 31 Stycznia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג ט׳ שבט תרפ״ח | Nr. 27/1322

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71.

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

Po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zmarł dnia 30 b. m. przeżywszy lat 67, nasz ukochany mąż, ojciec, dziadek, brat i szwagier

b. p. Dr. med. MAURYCY SILBERSTROM

Wyprowadzenie drogich nam zwłok nastąpi w środę, dnia 1 lutego r. b. o godz. 1-ej po poł. z domu żałoby przy ul. Wschodniej 65, o czem zawiadamia

STROSKANA RODZINA.

Uprasza się o nieskładanie kondolencji.

W poniedziałek, dnia 30 b. m. zmarł członek naszego stowarzyszenia

b. p. Dr. MAURYCY SILBERSTROM

W zmarłym straciliśmy szlachetnego człowieka i wybitnego towarzysza pracy społecznej.

Cześć Jego pamięci!

STOWARZYSZENIE HUMANITARNE
„Montefiore Bnej-Brith" w Łodzi.

ועד החברה ליסוד בתי ספר תיכונים עברים בלודז

מודיע על דבר מותו של הלוחם והעסקן הלאומי, חבר הועד במשך כמה שנים ואחד ממיסדי בתי הספר העברים בלודז מר

ד״ר משה זילברשטרום נ. ע.

נכנעים אנחנו מפני הדרת נפשו הטהורה והמזהירה ומבקשים מאת כל מעריצי החנוך העברי לחלק למנוח את הכבוד האחרון.

קאָנצערט-דיר.: אַלפרעד שטרויך

„זאַל פילהאַרמאָניע"

טעלעפ. 13-84. טעלעפ. 13-84.

מאָנטאג, דעם 6. פעברואַר ד. י., 8.30 אין אָוונט

פידעל=רעציטאַל

אויספיהרער פון פראָגראַם:

BRONISŁAW

GIMPEL

ביים פאָרטעפּיאָן: **KAROL GIMPEL**

פראָגראַם: Vitali: Chaconne / Goldmark: A-moll פידעל-קאָנצערט
Czajkowski: סערענאַדע / Tartini-Kreisler: Warjacje na temat Corelli'ego / Wieniawski: Scherzo Tarantella / Pugnani-Kreisler: Preludjum e allegro / Paganini: I Palpiti.

בילעטען שוין צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע טעגליך פון 10.30 ביז 2 נאָכמיטאָג און פון 4 ביז 7 אין אָוונט.

744

בצער גדול הננו מודיעים על מות חברנו, הציוני המצוין, חבר הועדה לבקרת של ההסתדרות הציונית בלודז

ד״ר משה זילברשטרום ז״ל

חברי ההסתדרות הציונית, עסקני „קרן-היסוד" ו„קרן הקימת" מתבקשים להשתתף בהלויה שתערך ביום ד׳, 1/2 בשעה 1 אחר הצהרים מבית האבל, ווסכודניה 65, כדי לחלק למנוח את הכבוד האחרון.–

ועד ההסתדרות הציונית בלודז,
ועד „קרן=היסוד",
הועדה ל„קרן הקימת לישראל".

750

זאַל „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשא 20

אכטונג, לאָדזער יודען!

מיט גרויס מיה איז געלונגען צו אנגאַזשירען דעם קעניג החזנים – פאַר זיין אָפּפאָהרען קיין לאָנדאָן – ה׳

גרשון סיראָטא

וועלכער וועט דאַוונען אונווידערופליך שבת שירה פ׳ בשלח

פרייטאָג צו=נאַכטס, ד. 3. פעברואַר ד. י. 4 אין אָוונט און שבת, ד. 4. פעברואַר 9 אַ זייגער פריה מיט דער בעטייליגונג פון בעוו. לאָדזער גוט-איינשטודירטען כאָר פון 40 פערזאָן אונטער דער לייטונג פון דעם בעקאַנטען דיריגענט ה׳ ישראל רובין, וועלכער האָט ספעציעל פאָרבערייטעט נייע נגונים.

בילעטען צו בעקומען: יעדען טאָג אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע, ביי ה׳ יעלמאַנאָוויטש (פעטרי קאָווער 12) ביי ה׳ דימאַנט (נאָוואָמיעסקאַ 24) און ביי ה׳ האַמבורסקי (פעטריקאָווער 42). בעמערקונג: כדי דאָס לאָדזער פובליקום זאָל האָבען די מעגליכקייט צו הערען דעם גרויסען קינסטלער צום לעצטען מאָל אין לאָדז, פאַר זיין אָפּפאָהרען קיין לאָנדאָן, זענען די פרייזען צוגענגליכע: פון 1 ביז 3 זל פאַר פרויען ספעציעל רעזערווירטע פלעצער.

497

בעמערקונג: אַלע, וועלכע ווילען הערען דעם גרויסען חזן סיראָטאַ, מוזען זיך פריהער פערזעהען מיט בילעטען וויל פרייטאָג 4 נאָכמיטאָג וועט די קאַסע געשלאָסען ווערען, כדי נישט מחלל-שבת צו זיין.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער געשעצטען פריינד

סימאָן יאשונסקי

גאַלגאַרי (קאַנאַדע)

מיט פרל. **טאָליא קליינמיטץ** (לאָדז)

ווינשען אַ הערצליכען מזל-טוב

נח, פעסעלע און אברהם וואַרשאַווסקי און פישל קאָהן.

739

אַ לערן-יונגל

צו אַ טאַמבורירער

געגען באַלדיגע צאָהלונג

ווערט געזוכט ביי

בייך, אגראַדאָווא 8.

אַ געהיימער אָפּמאַך בנוגע פּוילען

איז געשלאָסען צווישען דייטשלאַנד און ליטע

בערלין, 30. (ספּ. טעל.) צווישען וואָלדעמאַראַס און שטרעזעמאַן איז געקומען צו אַ פערשטענדיגונג וועגען די גרונד-פּרינציפּען פון'ם דייטש-ליטווישען האַנדעלס-אָפּמאַך. די אונטערהאַנדלונגען צווישען די פערטרעטער פון ביידע צדדים דאַרפען זיך אָנהויבען אין די נאָהענסטע 2 וואָכען.

איינצייטיג טיילט מען מיט פון פּאָליטישע קרייזען, אַז ס'אין געשלאָסען געוואָרען אַ געהיימער אָפּמאַך וועגען ליטעס שטעלונג צו פּוילען. די שטעלונג איז אַ גינסטיגע פאַר דייטשלאַנד, דאָס איז אַ פערגיטיגונג פאַר דער הלואה, וואָס ליטע בעקומט פון דייטשלאַנד און פאַר דייטשלאַנדס צוזאָג צו שטיצען ליטע.

בערלין, 30. (ספּ. טעל.) די דייטש-ליטווישע אונטערהאַנדלונגען זענען נעכטען פערענדיגט געוואָרען און שטרעזעמאַן מיט וואָלדעמאַראַס'ן האָבען אונטערגעשריבען אַן'אַזוי גערופענע אַרביטראַזש-טראַקטאַט. דער טראַקטאַט שטרייכט אין אָנהויב אונטער די פריינדליכע בעציהונגען צווישען די שכנות'דיגע פעלקער. נאָכדעם ווערט פעסטגעשטעלט, אַז אַלע סכסוכים צווישען די צדדים דאַרפען ענטשידען ווערען אויף אַ פרידליכען וועג דורך אַ שידס געריכט, וואָס בעשטעהט פון דעלעגאַטען פון ביידע מלוכות און אַ נייטראַלען סופּראַרביטער.

די קאָנווענץ ענטהאַלט נאָך 2 בעוואָרענישען: אַז פּאָליטישע סכסוכים דאַרפען נישט אונטערליגען דער קאָמפּעטענץ פון אַרביטראַזש, און אַז דער אָפּמאַך טרעט אַריין אין קראַפט ערשט נאָכדעם, ווי ער וועט בעשטעטיגט ווערען דורך די פּאַרלאַמענטען פון ביידע מלוכות.

ריגא, 30. (אַטע) „סעוואָדניא" טיילט מיט פון קאָוונא, אַז אין די פּאָליטישע קרייזען ווערט לעבעדיג קאָמענטירט די נאַכריכט, אַז קיין בערלין איז געקומען דער סאָוויעטישער געזאַנדטער אין קאָוונא אַראָסיעוו.

מ'רעכענט, אַז זיין קומען קיין בערלין איז פערבינדען מיט וואָלדעמאַראַסעס אָנוועזענהייט דאָרט.

ווין, 30. (א. וו.) „נייע פרייע פּרעסע" טיילט מיט פון בערלין, אַז נעכטען זענען די פּאָליטישע אָפּמאַכען צווישען שטרעזעמאַן און וואָלדעמאַראַס אונטערגעשריבען געוואָרען. היינט האָבען זיך געזאָלט אָנהויבען די ווירטשאַפטליכע אונטערהאַנדלונגען.

היינט אין אָוונט זאָל שטרעזעמאַן אין רייכסטאַג מיטטיילען וועגען גינסטיגען פערענדיגען פון די אונטערהאַנדלונגען.

דעמאָנסטראַציע פון אַרבייטס-לאָזע אין פּויזען.

פּויזען, 30 (א. וו.) היינט ביי-טאָג איז אויפ'ן אַלטען מאַרק פאָרגעקומען אַ דעמאָנסטראַציע פון אַרבייטסלאָזע. דער המון אַרבייטסלאָזע וואָס האָט זיך פערזאַמעלט פאַר'ן אַרבייטס-לאָזען-אַמט, איז פונאַנדערגעטריבען געוואָרען דורך דער פּאָליציי שפּעטער האָט זיך געבילדעט אַ דעמאָנסטראַציע און זיך געלאָזט אויפ'ן אַלטען מאַרק צום מאַגיסטראַט. די רייטער און פוס-פּאָליציי האָט פונאַנדערגעטריבען דעם המון.

די אַרבייטסלאָזע האָבען דאָך בעוויזען אויסצוועהלען אַ דעלעגאַציע, וועלכע איז אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן מאַגיסטראַט-מיטגליד נאָוויצקי.

אַ יאַפּאַנישע מתנה פאַר „בצלאל".

ירושלים, (יט"א) דער יאַפּאַנישער גייסטליכער שאַנון-סאַקאַי און מאַיאָר אסאני, צוויי בעקאַנטע מיטגלידער פון דער יאַפּאַנישער דעלעגאַציע אין ארץ-ישראל, האָבען געשענקט דעם בצלאל-מוזיי פערשידענע יאַפּאַנישע אַרטיסטישע אויסאַרבייטונגען און האָבען אויך געקויפט אייניגע אויסאַרבייטונגען פון „בצלאל". זיי האָבען צוגעזאָגט צו שרייבען דער יאַפּאַנישער רעגירונג וועגען דעם „בצלאל"-מוזיי.

וועגען ענגלישען פּאַלעסטינאַ-מאַנדאַט.

קאָלאָניאַל-מיניסטער עמערי גיט גוטע הבטחות וועגען דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ-ישראל.

ניו-יאָרק. 30 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) אַ ציוניסטישע דעלעגאַציע מיט לואי ליפּסקי בראש איז אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן ענגלישען קאָלאָניאַל-מיניסטער עמערי.

די דעלעגאַציע האָט זיך בעקלאָגט, אַז די פּאַלעסטינאַ-רעגירונג טוט ווייניג פאַר די יודישע קאָלאָניסטען אין ארץ ישראל, בעלאַסטעט זיי מיט שווערע שטייערן, אונטערשטיצט נישט די אָרטיגע יודישע אינדוסטרי, ווייטער האָט די דעלעגאַציע געפאָדערט אָפּצושאַפען די שווערע שטייערן. נישט צו מאַכען קיין שוועריגקייט דער ציוניסטישער אַרבייט און בכלל איינפיהרען רעפאָרמען, וואָס זאָל זיין גינסטיג פאַר דער ענטוויקלונג פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ-ישראל.

מיניסטער עמערי האָט געענטפערט דער דעלעגאַציע, אַז ער נעהמט אין אַכט, די אָנווייזונגען און בעמערקט, אַז דאָס שטייערן-סיסטעם אין פּאַלעסטינע איז אַ פערעלטערטער נאָך פון די טערקישע צייטען. ער וועט אויך, זאָגט דער מיניסטער, זיך בעמיהען אַדורכצופיהרען אַ רייהע רעפאָרמען לטובת דער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג פון ארץ-ישראל.

צום סוף האָט דער מיניסטער פּערזיכערט, אַז די ענגלישע רעגירונג שטעהט פעסט אויפ'ן באָדען פון מאַנדאַט און בעמיהט זיך אַדורכצופיהרען אין לעבען די בעשטימונגען פון פּאַלעסטינאַ-מאַנדאַט.

די געוואַלדיגע באַהן-קאַטאַסטראָפע אין אינדיען.

לאָנדאָן, 30 (אַטע) די צאָהל קרבנות בעת דער באַהן-קאַטאַסטראָפע אין מזרח-אינדיען צווישען ראַנגאָן און מאַדאַלאַי ווען איבער 10 וואַגאָנעס זענען פון ברעג אַראָפּגעפאַלען אין טייך בעטרעפט נישט 40, ווי מ'האָט גערעכענט פריהער, נאָר 52 בלויז דער'הרג'עטע.

די ידיעה, אַז די קאַטאַסטראָפע איז אַרויסגערופען געוואָרען דורך אַן'אַטענטאַט בעשטעטיגט זיך. די אַטענטעטער זענען אָבער נאָך נישט ענטדעקט.

נאָך וועגען פּלומר'שטען אויפשטאַנד אין מאָסקווע

לאָנדאָן, 30. (ספּ. טעל.) די ידיעה וועגען פּלומר'שטען אויפשטאַנד אין מאָסקווע האָט דערגרייכט אויך אַהער און ווערט שטאַרק פערשפּרייט. לויט די קלאַנגען זאָלען 4 פּולקען, וואָס האַלטען זיך אויף אין די שכנות'דיגע גאַרניזאָנען פון מאָסקווע און סימפּאַטיזירען מיט טראָצקי'ן, דעם שעפער פון דער רויטער אַרמעע, האָבען אַרויסמאַרשירט אויף מאָסקווע און האָבען בעלאַגערט דעם קרעמל.

בראש פוג'ם אויפשטאַנד זאָל שטעהן טוראַטשעווסקי, געוועזענער פיהרער פון דער רויטער אַרמעע און געוועזענער נאָהענטסטער מיטאַרבייטער פון טראָצקי'ן, וועלכער געפינט זיך איצט אויך אין אומחן ביי דער הערשענדער גרופּע פון סטאַלין. לויט די ווייטערדיגע ידיעות זאָל האָבען געקומען אויף די מאָסקווער גאַסען צו בלוטיגע צוזאַמענשטויסען און דער קרעמל ווערט באָמבאַרדירט.

(די דאָזיגע קלאַנגען זענען וואַרשיינליך געשטיצט אויף די עהנליכע קלאַנגען, וואָס זענען מיט אַ טאָג פריהער פערשפּרייט געוואָרען אין ווילנאָ און וואַרשאָ. די ידיעה, איז דערווייל פון ערגיץ נישט בעשטעטיגט געוואָרען. דער אומשטאַנד, וואָס דאָ ווערט אָנגעגעבען אַלס פיהרער פון אויפשטאַנד טוראַטשעווסקי, וועלכער איז אין דער ווירקליכקייט אַ אָנהענגער פון סטאַלינ'ן מאַכט די גאַנצע קלאַנגען פאַר אונגלויבליך. די רעד.)

ריגע, 30 (אַטע) די לעטישע טעלעגראַפען-אַגענטור טיילט מיט פון מאָסקווע וועגען אומרוהען אין דער הויפּטשטאָט פון די סאָוויעטען. קיין גענויערע ידיעות איז נישט געלונגען צו בעקומען. ס'איז נאָר געלונגען פעסטצושטעלען אין פאָרם פון קלאַנגען, אַז דאָס מיליטער פון ג. פּ. או. זענען אַרויס אין גאַס און געמוזט שיסען אין המון.

מאָסקווע, 30 (אַטע) די אָפיציעלע סאָוויעטישע קרייזען לייקענען אָפּ די קלאַנגען וועגען אַ מיליטערישער רעוואָלוציע, וואָס זאָלען האָבען אויסגעבראָכען אין מאָסקווער גאַרניזאָן.

וואַרשאָ, 30 (טעלעפאָניש) דאָס אויסערן-מיניסטעריום האָט קיין שום ידיעות וועגען די אומרוהען אין מאָסקווע נישט דערהאַלטען. די סאָוויעטישע געזאַנדשאַפט אין וואַרשאָ ערקלערט, אַז אין מאָסקווע הערשט פאָלשטענדיגע רוה.

וואַרשאָ, 30 (א. וו.) אין צוזאַמענהאַנג מיט די ידיעות וועגען די פּלומר'שטע אונרוהען אין מאָסקווע איז איינגעשטעלט געוואָרען אַ טעלעפאָנישע פערבינדונג מיט אונזער געזאַנדשאַפט אין מאָסקווע.

פון דער פּוילישער געזאַנדשאַפט האָט מען מיטגעטיילט, אַז די קלאַנגען וועגען די אומרוהען אין מאָסקווע, ציי אויף דער פּראָווינץ זענען אַבסאָלוט גרונדלאָז.

די אונטערזוכונג פון די עמיגראַנטען קיין קאַנאַדע

וועט פאָרקומען אין זייערע לענדער.

מאָנטרעאָל, (י. ט. א.) דאָס נייע געזעץ וועגען אונטערזוכען עמיגראַנטען, וועלכע פאָהרען קיין קאַנאַדע, איז אַריין אין קראַפט אָנהויב ה. ח. לויט דעם דאָזיגען געזעץ וועלען די עמיגראַנטען, וואָס פאָהרען קיין קאַנאַדע אונטערזוכט ווערען אין זייערע לענדער דורך קאַנאַדישע דאָקטוירים אין דער נאָהענטסטער גרעסערער שטאָט אָדער פּאָרט.

די אונטערזוכונג פון די עמיגראַנטען וועט דורכגעפיהרט ווערען אומזיסט און אויב דער רעזולטאַט וועט זיין אַ גינסטיגער, וועלען זיי קענען קויפען פאַר זיך שיפס-קאַרטען.

אָפּקלאַנגען פון די פּאָגראָמען אין רומעניען

פער'משפּט פּאָגראָמטשיקעס. - צוריקגענומען פּאָגראָמירטע ספרי תורות. - ארעסטירט אַ רעדאַקטאָר פון אַן'אַקאַדעמישען זשורנאַל. - פעלקער-בונד און די סטודענטישע פּראָטעסטען.

בוקארעשט, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אין יאַסיער קריגס-געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון 6 סטודענטען, וועלכע האָבען פּאָגראָמירט אַ סינאַגאָגע.

2 סטודענטען זענען פערמשפּט געוואָרען צו 2 חדשים טורמע און 4 סטודענטען — צו 1 חודש טורמע.

דאָס קריגס-געריכט אין בוקאַרעשט האָט פערמשפּט 6 סטודענטען, פּאָגראָמטשיקעס, צו 2 און 3 חדשים טורמע.

בוקארעשט, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). עס זענען אַרעסטירט געוואָרען 2 סטודענטען, וועלכע האָבען געבראַכט אין דער יודישער קהלה 2 ספרי תורות, וואָס שטאַמען פון אַ פּאָגראָמירטער שוהל. די סטודענטען האָבען געוואָלט פון דער קהלה 60,000 לעי אויסקויף-געלד פאַר די ספרי תורות.

די קהלה האָט וועגען דעם מודיע געוועזען דער פּאָליציי, וועלכע האָט די סטודענטען אַרעסטירט און די ספרי תורות איבערגעגעבען דער קהלה,

בוקארעשט 30 (אַטע) אין צוזאַמענהאַנג מיט די אַנטי יודישע עקצעסען אין קאַלאַשוואַרי זענען נעכטען אַרעסטירט געוואָרען דער רעדאַקטאָר פון אַקאַדעמישען זשורנאַל „נאָוואַ גענעראַציאַ" אַ מיטגליד פון דער רעדאַקציע און 3 סטודענטען.

די אַרעסטירטע האָבען בעת'ן פּאָגראָם אין קאַלאַשוואַרי צוגערויבט אַן'אַלטע ספר תורה, און האָבען זי געוואָלט פערקויפען דער יודישער קהלה פאַר 60,000 לעי. נעכטען איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער אורטייל אויף די סטודענטען וואָס האָבען זיך בעטייליגט אין פּאָגראָם און אינ'ם רויב פון יאַסער סינאַגאָגע. 4 זענען פערמשפּט געוואָרען אויף 1 חודש תפיסה, 2–צו 2 חדשים.

וואַרשאָ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די אינטעלעקטועלע קאָמיסיע ביים פעלקער-בונד האָט צוגעשיקט דעם אַקאַדעמישען פערבאַנד אַ מיטטיילונג, אַז זיין פּראָטעסט געגען די רומענישע סטודענטען פאַר זייער אָרגאַניזירען יודישע פּאָגראָמען איז איבערגעשיקט געוואָרען צו דער געהעריגער איגסטאַנץ.

וואַרשאָ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער אַקאַדעמישער פערבאַנד האָט בעקומען אַנ'ענטפער פון אינטערנאַציאָנאַלען סטודענטען - פערבאַנד, אַז זייער פּראָטעסט געגען די רומענישע סטודענטען איז גענומען געוואָרען צו קענטניש. אינ'ם אָרגאַן פון פערבאַנד „וואָקי סטודענציום" איז אָפּגעדרוקט געוואָרען אַ שאַרפער אַרטיקעל געגען די רומענישע סטודענטען, וואו זייער האַנדלונג ווערט פעראורטיילט.

פעראורטיילט די סטודענטען,

וואס האבען געשלאַגען איטאַליענער.

בוקארעשט. (יט"א). דאָ איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון די דריי סטודענטען, וועלכע האָבען דעם 12-טען דעצעמבער פ. י. געשלאָגען אויף דער גאַס צוויי איטאַליענער, אָננעהמענדיג זיי פאַר יודען. די סטודענטען האָבען זייער שולד געלייקענט, טענה'דיג, אַז מען האָט גאָר זיי געשלאָגען. דאָס קריגס-געריכט האָט פעראורטיילט איין סטודענט אויף 20 טעג און 2 סטודענטען צו 10 טעג אַרעסט.

שטאָפּערינס און נופּערינס

צו קאַמגאַרן-אויסאַרבייטונגען, קענען זיך זאָפּאָרט מעלדען טעגליך פאַרמיטאָג אין דער פאַבריק ביי

לאַנגנאַס און זילבערשטיין,

זאַגייניקאַווא 20.

742

אכטונג, פריזיער=מייסטער!

היינט דינסטאג, דעם 31. יאנואר ד. י., 8 אַ זייגער אָוועד קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל, פּאָלודניאָווא 4, די

גענעראל=פערזאמלונג

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג: 1) וואַהלען פון אַ נייע פערוואַלטונג; 2) וועגען ביליגען טאַריף פון עלעקטריש ליכט; 3) וועגען אַנ'אייגענעם לאָקאַל; 4) פאַך-שולע; 5) צעניקעס; 6) צעכען-געזעץ און 7) פערשידענעס.

755

אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען פּינקטליך און צאָהלרייך צו ערשיינען, ווייל עס ליגט אין אייערע אייגענע אינטערעסען. מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

ב"ה.

לאשר שאלוני מכמה מקומות בסביבותינו אודות המכתב מא"י הנדפס זה איזה שבועות בעתון „דער יוד" ושם נזכר גם שמי כי בהיותי בא"י עמלתי לתקן הגזל והעושק הנעשה שמה כי'. ולמען האמת ולמען כבוד יקירי ירושלים הנני מוכרח להודיע, כי אין לי שום ידיעה בזה ונהפוך הוא כי נוכחתי לדעת שם כי חלוקת המעות (הבא לשם מפולין) מתנהג בסדר ומשטר נכון עצהיו"ט בלי שום נפתל ועקש. נאום מנחם מענדיל אַלטער

חופ"ק פּאַביאַניץ.

פערזאַמלונג פון טעקסטיל-אַרבייטער-פעראיין.

(—) פאַרגאַנגענעם שבת איז אין ענגלישען זאַל פאָרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון טעקסטיל-אַרבייטער-פעראיין. צו דער פערזאַמלונג זענען געקומען אַנ׳ערך 800 טעקסטיל-אַרבייטער, צווישען וועלכע ס׳האָבען זיך אויסגעבילדעט 3 גרופען, וואָס האָבען צווישען זיך געקעמפט: „בונד“, „פועלי ציון“ און אָפּאָזיציע. דער דאָזיגער קאַמף האָט זיך אָנגעהויבען גלייך אין אָנהויב פון דער פערזאַמלונג ביים וועהלען פון אַ פאָרזיצער. אַלס פאָרזיצענדער איז מיט אַ גרויסער מעהרהייט אויסגעוועהלט געוואָרען דער קאַנדידאַט פון דער בונדישער פראַקציע ה׳ פערגאַמענט.

פאַר דער טאָג-אָרדנונג איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע צו שטיצען די אַקציע פון דער יודישער שול-אָרגאַניזאַציע. ביי דער דאָזיגער רעזאָלוציע האָט זיך די אָפּאָזיציע אָפּגעהאַלטען פון שטימען. דאַן איז אָפּגעגעבען געוואָרען אַ בעריכט פון דער פערוואַלטונגס-טעטיגקייט. דער פעראיין נעהמט אַרום 21 אָרגאַניזירטע פאַכען. אין פערלויף פון איהר 19-חדשים׳דיגער טעטיגקייט האָט די לעצטע פערוואַלטונג אַדורכגעפיהרט שטרייקען ביי די טיכער-וועבער און אַנדערע פאַכען. בעת די דאָזיגע אַקציעס זענען רעגולירט געוואָרען קודם-כל די אַרבייטס-בעדינגונגען, 8-שעה׳דיגער אַרבייטס-טאָג און העכערן דעם אַרבייטס-שכירות.

בעת די דאָזיגע שטרייקען האָט דער פעראיין אַרויסגעגעבען געלד- און פראָדוקטען-אונטערשטיצונג פאַר 32 טויזענד זלאָטעס. לויט׳ן בעריכט צעהלט דער פעראיין 1385 מיטגלידער. הוצאות זענען געווען 21809 זלאָטים. אַרום דעם בעריכט האָט זיך ענטוויקעלט אַ ליידענשאַפטליכע דיסקוסיע, וועלכע האָט זיך פערענדיגט מיט אויסדריקען צוטרוי דער אַלטער פערוואַלטונג. צו דער נייער פערוואַלטונג האָט די בונדישע ליסטע בעקומען 577 שטימען. די אָפּאָזיציע 159 שטימען און „פועלי-ציון“ 26 שטימען.

אין דער פערוואַלטונג זענען געוועהלט געוואָרען: י. פערגאַמענט, ש. בינשטאָק, ש. ז. גאָלדשטיין, ש. באָרנשטיין, נ. זילבערבערג, ח. זיגעלמאַן, י. י. גאָלדשטיין, א. א. זעלמאַנאָוויטש, י. מאָרגענטאַל, קאַנדידאַטען זענען: י. מ. זעלמאַנאָוויטש, א. ל. ווידאַווטקי, מ. מאַנדעלזיס, בעקערמאַשין און נ. ברוין.

רעווידיר-קאָמיסיע: ש. לעווין, א. ווינאַקור און ה. גוטערמאַן. קאַנדידאַטען: ה. לעווין, ג. ניימאַן.

שידס-געריכט: י. אַנגעלטשיק, מ. לאַסקער, אַ. י. זילבערבערג, מ. פילאָזאָף, י. טיטאָנאָוויטש. קאַנדידאַטען: נ. לעווין און א. ניימאַן.

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאַוויטשאַ 20.

גאַסטראָלען פון די בעליבטע אַמעריקאַנער קינסטלער

אַננאַ און היימאַן יאַקובאָוויטש

נור נאָך 1 פאָרשטעלונג צו פאָפּולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50

היינט דינסטאָג, 9 אין אָוונט — די לעבעדיגע אַמוזירענדע אָפּערעטע

„דער רבי האָט געהייסען פרעהליך זיין“

אין 3 אַקטען מיט פּראָלאָג. הויפּט-ראָל „מאַנקאַ“ — אַננאַ יאַקובאָוויטש.
רעזשיסירט דורך היימאַן יאַקובאָוויטש.

ס׳נעהמען אַנטייל פּרויען: בעזמאַן, זעווקינאַ, מאַכאַראָווסקאַ, פּאָדערמאַן. מענער: אַריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, נייהויז, פּאָליאַנסקי, צווייליך. מוזיקאַלישע לייטונג: ל. זעלמאַן. אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאַן. ביהנע-לייטער: מאַכאַראָווסקי.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

די „אונפּאַרטייאישע“ ליקווידירען זייער וואַהל-קאָמיטעט.

(—) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, זענען אַ גרויסע טייל פון די אונפּאַרטייאישע חסידים געבליבען אומצופרידען מיט דעם אָפּמאַך, וואָס עטליכע פיהרער פון דער דאָזיגער ריכטונג, האָבען געשלאָסען מיט דער „אגודה“ וועגען צושטעהען צום אַלגעמיינעם יודישען נאַציאָנאַלען בלאָק. די אומצופרידענע האָבען זיך דעריבער נישט גערעכענט מיט דעם אָפּמאַך און געגרינדעט אַנ׳אייגענעם וואַהל-קאָמיטעט, וועלכע האָט געזאָלט אַפילו אַרויסשטעלען אַנ׳אייגענע ליסטע.

ווי מיר דערוויסען זיך איצט האָט זיך דער קאָמיטעט, וועלכען ס׳האָבען געבילדעט די אומצופרידענע, בעשלאָסען צו ליקווידירען דעם געשאַפענעם וואַהל-קאָמיטעט און צושטעהען צום אַלגעמיינעם יודיש-נאַציאָנאַלען בלאָק.

* * *

פון אַנדערע קוועלען דערוויסען מיר זיך, אַז צווישען די „אונפּאַרטייאישע“, וועלכע זענען אייגענטליך נישט קיין געשלאָסענע גרופע מיט אַ פעסטער דיסציפּלין, הערשט נישט קיין פולשטענדיגע איינהייטליכקייט. די קאַנדידאַטור פון ה׳ ש. בודזינער, וועלכע האָט פיל אָנהענגער צווישען די אונפּאַרטייאישע אַלעקסאַנדערער חסידים און סתם אונפּאַרטייאישע יודען, ווערט אַרויסגעשטעלט דורכ׳ן יודישען בלאָק ביים בלאָק פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

ה׳ בודזינער קאַנדידירט צום סענאַט אין לאָדז אויפ׳ן ערשטען אָרט און איז אַסעקורירט אין וואַרשאָ אויפ׳ן צווייטען אָרט (אויך צום סענאַט).

פילהאַרמאָניע-זאַל מאָנטאַג, דעם 20-טען פעברואַר

פרעסע=רעדוטע

א. נ. „געזעגנונג פון קאַרנאַוואַל“

שאַפען היימען פאַר היימלאָזע

אַקציע פון „לאַקאַטאַר“. — מאַגיסטראַט איז מבטיח צו שטיצען

(§) אַ דעלעגאַציע פון „לאָקאַטאָר“, וועלכע איז בעשטאַנען פון ד״ר מיעזשינסקי און ה׳ קאַנאַרסקי איז נעכטען געווען ביים פּרעזידענט זשעמיענצקי און איהם איבערגעגעבען אַ מעמאָריאַל וועגען פערזיכערען אַ דאַך איבער׳ן קאָפּ די היימלאָזע און עקסמיטירטע ביי אונז אין שטאָט.

די דעלעגאַציע האָט אָנגעוויזען, אַז די צאָהל עקסמיסיעס פערגרעסערען זיך מיט יעדען טאָג און, אַז ס׳איז אומבעדינגטע נויטווענדיגקייט צו בויען היימען פאַר די דאָזיגע עקסמיטירטע און צו דעם צוועק דאַרף אַריינגעשטעלט ווערען אַנ׳ענטשפּרעכענדע סומע אינ׳ם בודזשעט פון יאָהר 1928, אָדער נעמען אַ הלואה פון דער רעגירונג.

דער פּרעזידענט האָט צוגעזאָגט צו שטיצען דעם פּראָיעקט.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32=41
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע און סעקסועל-שוואַכע • קראַנקהייטען הייליגגס-קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל).
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט

Dr. med. ST. HEINRICH
POMORSKA 10, tel. 47-67.
ספּעציאַליסט פאַר קינדער- און אינערע קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג מיט קינסטליכע בערגזון-בעשטראַהלונגען (קוואַרץ-לאַמפּען). נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון פראָפ. פעראיין פון פלייש-אינדוסטריע-אַרבייטער.

אונטערן פאָרזיץ פון ח׳ משה איד פאָרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פון פלייש-אינדוסטריע-אַרבייטער-פעראיין. פון אָפּגעגעבענעם בעריכט איז צוזעהען דאָס די פערוואַלטונג האָט זיך אָנגעשטרענגט כדי צו דערהויבען דעם קולטורעלען און עקאָנאָמישען מצב פון די מיטגלידער, געשאַפען פאָלגענדע סעקציעס קעלבער-אַרבייטער, בלוט-אַרבייטער, העקער אַרבייטער, אַרבייטער סעקציע אין כאָינער ראַיאָן. איצט ווערען אָרגאַניזירט די טראַנספּאָרט- און שוחטים סעקציעס; אַדורכגעפיהרט אורלויב צווישען די מיטגלידער, אַדורכגעפיהרט לוין אַקציעס ביי די סעקציעס פון וואורשט- און קישקען-אַרבייטער און ביי דער סעקציע שחט-הויז-אַרבייטער — יום-טוב לוין-אַקציעס. די פערוואַלטונג האָט אינטערווענירט ביי די מאַסגעבענדע ספערען, פאָדערענדיג אַ פערטרעטונג צו דער קאַלקולירונג פון די פּראָדוקטען-פרייזען אין דער פלייש-אינדוסטריע און דער שטאָט-פּרעזידענט האָט דערצו מסכים געוועזען.

די פערוואַלטונג האָט אַנטיילגענומען אין דער אָרגאַניזירונג פון אַרבייטער וואוינונגס - קאָאָפּעראַטיוו „פּאָראָויס“, געשטיצט דורכרייזענדע אַרבייטער פון דעם פאַך. די פערזאַמלונג וואַרפט אָפּ מיט עקעל די אַלע קלאַנגען וועגען די מכלומרשטע מסירות מצד דער פערוואַלטונג אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אַרעסט פון די הורטאָווניקעס און בעשליסט די קלאַנגען-פערשפּרייטער צו צוציהען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

נאָך אַ קורצער דיסקוסיע ווערט דער בעריכט בעשטעטיגט. דער בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1928 ווערט בעשטימט אויף 5 טויזענט זלאָטעס, דאַן קומען פאַר וואַהלען, וועלכע גיבען פאָלגענדען רעזולטאַט: אין פערוואַלטונג זענען אַריין די ח״ח דאַווידאָוויטש דוד, קריסקאַ נחום, קוזדאַ מרדכי, קוזדאַ מאָניש, קורעק הירש, לעווקאָוויטש איטשע-מאיר, קאַרפּעל יונתן, זלאָטניצקי משה, קאַרפּעל משה, שיליט ישראל, ראָטבאַרט ישראל, וואָלפזאָן שאַמאַ, ראָגאָווי עוזר, צוקער ישראל, קוילענבערענער איציק, קאָזשוך בענדעט, בראַם מענדיל און האָכמאַן מאַנעלע.

אין די ציין פון טיגער

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון מאָריס לעבלאַן

(58

דער הויפּט-טויער פון דעם „אַלטען שלאָס“ איז געווען פערשפּאַרט.

פערענאַ איז געגאַנגען אין דער לענג פון גאַנצען הויכען מויער, און געזוכט אין ערגיץ עפּיס אַ ברייטערע שפּאַרע, דורך וועלכער מ׳זאָל זיך אַריינקריגען אינעווייניג.

ענדליך איז איהם געלונגען מיט דער הילף פון אַ צווייג פון אַ בוים אַריינבעקומען זיך אויף דער אַנדער זייט.

אין גאָרטען, וואָס איז געווען פערוואַקסען מיט ווילד-גראָזען, זענען געווען צוויי אַלייען. איינע האָט געפיהרט רעכטס צו אַ בערגעל, אויף וועלכען עס איז געשטאַנען עפּיס אַ חורבה און די צווייטע האָט זיך געצויגען לינקס, צו עפּיס אַ פּערלאָזט הויז.

אין דער דאָזיגער ריכטונג האָט זיך פערענאַ טאַקי געלאָזט געהן.

ווי פערוואונדערט איז ער אָבער געוואָרען, ווען אויף אַ סטעשעזשקע, וואָס איז נאָך ווייך געווען פון אַ רעגען, האָט ער בעמערקט אַ בולט׳ן צייכען פון שריט.

נאָך אַ נעהענטערען בעטראַכטען די שריט, האָט ער זיך איבערצייגט, אַז עס איז אַ פרישער שפּור פון עלעגאַנטע פרויען-שיך.

— וואָס איז, צום טייוועל? — האָט ער אַ טראַכט געטון — ווער קאָן עס דאָ שפּאַצירען?

מיט פּעראינטערעסירונג איז ער נאָכגעגאַנגען נאָך די שפּורען פון די שריט, וועלכע ער האָט אַלע ווײַלע פערלוירען פון די אויגען.

זיי האָבען געפיהרט אין דער געגען-ריכטונג פונ׳ם הויז צום טייל פון פּאַרק, וואָס איז געווען געדיכט פערוואַקסען מיט בוימער.

דאָ האָט ער זיי אינגאַנצען פערלוירען.

אין דער נאָהענט איז געשטאַנען אַ שטאַל, וואָס איז מיט דער הינטערשטער וואַנט געווען אָנגעלעהנט אין אַ בערגעל. דער דאָזיגער שטאַל האָט זיך אויסגעוויזען צו זיין שטאַרק רואינירט, און זיין טיר האָט זיך געהאַלטען עפּיס אַ דאַנק אַנ׳אומפערשטענדליכען גלייכגעוויכט.

פערענאַ האָט זיך דערנעהנטערט און אַ קוק געטון צווישען די בוימער.

אינעווייניג, אין האַלב-שאָטען פונ׳ם שטאַל, וואָס האָט נישט געהאַט קיין פענסטער, האָט ער קוים געקאָנט דערבליקען אָנגעוואָרפענע פעסער, צובראָכענע לאַנדווירטשאַפטליכע כלים, אַלטע אַקער-אייזענס און סתם בערג פון פערשידען אייזענוואַרג.

— נישט אַהער אודאי האָט פערבלאָנדזשעט מיין געהיימנישפולע דאַמע? — האָט פערענאַ אַ טראַכט געטון.

ער איז אָבער פונדאַנען נישט אַוועק, מחמת איהם האָט זיך אויסגעוויזען, אַז ער האָט געהערט עפּיס אַ שאָרך פון אינעווייניג.

ער האָט זיך ווייטער איינגעהערט, אָבער זיין אויער האָט שוין מעהר גאָרנישט אויפגעכאַפּט.

וועלענדיג זיך אָבער אינגאַנצען דערוויסען, וואָס אינעווייניג איז דאָ, האָט ער מיט איין קלאַפּ פון דער פויסט אַרויסגעבראָכען אַ ברעט און איז אַריין אין שטאַל.

דורך דעם דורכגאַנג האָט זיך אַריינגעריסען אַ ביסעל ליכט. ער איז געגאַנגען פאָרויס, און זיינע אויגען האָבען זיך געוואוינט צו דער פינסטערניש.

אין אַ ווײַלע שפּעטער האָט מיט׳ן קאָפּ פערטשעפּעט אין עפּיס האַרטעס, וואָס האָט אַ פּלאַטער געטון אין דער לופט, אַרויסגעבענדיג אַ מאָדנעם טרוקענעם געקלאַפּער.

ס׳איז געווען, ווי געזאָגט, נישקשה׳דיג פינסטער.

דאָן לואי האָט אַרויסגענומען פון טאַש אַנ׳עלעקטריש לעמפּעל און אָנגעצונדען איהם.

— צום טייוועל! — האָט ער זיך אויסגעזידעלט, מאַכענדיג דערשראָקען אַ פּאָר שריט אויף צוריק.

איבער זיין קאָפּ איז געהאָנגען אַ מענשליכער סקעלעט.

ער האָט זיך קוים בעוויזען אַרומקוקען, און ווידער האָט זיך פון זיין מויל אַראָפּגעריסען אַ זידעל-וואָרט: לע׳ם דעם ערשטען סקעלעט איז געהאָנגען נאָך אַ צווייטער

זיי ביידע זענען געהאָנגען אויף גראָבע שטריק, אָנגעבונדען אין האַקעס, וואָס זענען געווען צוגעקלאַפּט צום באַלקען פון שטאַל. די קעפּ, ריכטיגער, די שאַרבענס זענען זיי אַראָפּגעהאָנגען אויף דער ברוסט.

יענעם, וואָס פערענאַ האָט אין דער פינסטער אַ שטופּ געטון, האָט זיך נאָך לייכט געשאָקעלט, און די ביינער זיינע האָבען דערביי מרה-שחורה׳דיג געקלאַפּט.

דאָן לואי האָט פון צווישען די פערשידענע בעבעכעס אויסגעזוכט אַ הינקענדיגען טיש, וועלכען ער האָט מיט עפּיס אַ געגענשטאַנד אונטערגעשפּאַרט, און איז אויף איהם אַרויפגעקראָכען, כדי פון דער נאָהענט צו בעטראַכטען די אויפגעהאָנגענע.

די שטיקער פון איבערגעבליבענע מלבושים צוזאַמען מיט שטיקער פערהאַרטעוועטע, אויסגעטריקענטע מוסקולען האָבען אָפּגעהיטען די פעקלעך ביינער פון פונאַנדערשיטען זיך.

איינעם פון די הענגענדיגע האָט שוין אָבער געפעהלט אַ האַנד, און דעם צווייטען אַ פוס מיט אַ האַנד צוזאַמען.

דער ווינד, וואָס האָט זיך אַריינגעקראָגען דורך די שפּאַרעס אין וואַנד האָט לייכט געשאָקעלט מיט די בר-מנן׳ס דערנעהענטערט זיי אָדער דערווייטערט איינעם פון דעם אַנדערען, ווי אין אַ מין פחד-טאַנץ.

דעם שטאַרקסטען רושם האָט אָבער אויף פערענאַ׳ן געמאַכט דער פּרט, וואָס אויף די אויסגעטריקענטע, אויסגעבויגענע פינגער-ביינדלעך פון די סקעלעטען האָט ער דערזעהן גאָלדענע רינגעלעך.

ציטערענדיג פאַר עקעל, האָט ער די פינגערלעך אַרונטערגענומען.

דאָס זענען געווען חתונה-רינגעלעך, און אין אינעווייניג פון זיי איז געווען אויסגעקריצט אַ דאַטע: 12 אויגוסט 1892 און צוויי נעמען — אַלפרעד און וויקטאָריאַ.

— מאַן און ווייב! — האָט ער געשעפּטשעט — צי איז עס אָבער אַ דאָפּעלטער זעלבסטמאָרד? צי אַ מאָרד? און הלמאי עפּיס האָט מען ביז איצט נישט ענטדעקט די סקעלעטען?

צי קאָן מען זיך פאָרשטעלען, אַז זיי געפינען זיך דאָ פון זינט-ווען לאַנגער איז געשטאָרבען? פון דער צייט אָן, וואָס די אַדמיניסטראַציע האָט איבערגענומען דעם גוט אין איהר רשות, און אַזוי פער׳חתמ׳עט אַלץ, אַז קיינער קאָן דאָ אַהער נישט צוקומען?

(פאָרזעצונג קומט).

פרויען צווישען זיך.

(אינטערעסאַנטע פאָרלעזונג פון קאַרין מיכאַעליס).

די לאָדזער פרויען האָבען געהאַט די טעג די זעלטענע געלעגענהייט צו הערען איינע פון די בעריהמטסטע פרויען פון דער געגענוואַרט: די דענישע שריפטשטעלערין קאַרין מיכאַעליס, די אויטאָרין פון דעם באַקאַנטען בוך „דער געפעהרליכער עלטער“, וועלכע האָט געהאַלטען אין לאָדז אַ פאָרלעזונג.

די שריפטשטעלערין האָט געוואָלט איהר פאָרלעזונג צוגעבען אַ כאַראַקטער פון אַנ'אינטימען געשפּרעך: — פרויען צווישען זיך, — און דערפאַר האָט מען פון דער פאָרלעזונג אויסגעשלאָסען די אַנוועזענהייט פון מענער. דער זאַל פון פילהאַרמאָניע האָט געהאַט צוליב דעם אַ זעלטזאַמען אויסזעהען, ער איז געווען פול געפאַקט פון אויבען ביז אַראָפּ מיט בלויז פרויען, פון פערשידענעם עלטער, פון מיידלעך אין שול־יאָהר—ביז פרויען פון „געפעהרליכען“ עלטער, וועלכען די שריפטשטעלערין האָט איצט פערלענגערט ביז דעם „100 יאָהר־עלטער“.

דער הויפּט־מאָטיוו פון דער פאָרלעזונג איז געווען קאַמף פאַר פולע פרויען רעכט. די דאָפּעלטע בוכהאַלטעריע פון מענער־ און פרויען־מאָראַל איז נישט צום האַרצען דער פרעלעגענטין. די פרוי האָט אויך דאָס רעכט צו זיין פרוי אין איהרע געפיהלען, ווי דער מאַן, איהר מאַטעריעלע אָפּהענגיגקייט פון מאַן איז אָפט דערצו אַ שטערונג, דאַרף די פרוי שטרעבען צו פולקאָמער מאַטעריעלער זעלבסטשטענדיגקייט, וועט זי זיין פרייער אויך אין איהרע ליבעס געפיהלען.

נישט אַלע פרויען האָבען די מעגליכקייט חתונה צו האָבען, אָבער ליבען קענען און מעגען אויך אַלע און „עס איז גלייכער—מיינט די פרעלעגענטין—איינמאָל אין לעבען צו ליבען און זיין גליקליך, איידער אָפּלעבען דאָס לעבען אָהן אַ פונק ליבע“, און מען דאַרף שטרעבען דערצו, אַז אַ מוטער—אַ מעדעל זאָל האָבען די פולע רעכט און מעגליכקייט אָפען און אָהן שאַנדע צו ערציהען איהרע קינדער.

די אַמעריקאַנער קעמפערין פאַר פרויען־רעכט מאַרגאַרעט זינגער געהט אין איהרע אויספיהרונגען אַפילו ווייטער, זי פערלאַנגט דאָס רעכט פאַר דער פרוי זיך צו בעפרייען פון אַ נישט געוואונשענער שוואַנגערשאַפט. קאַרין מיכאַעליס איז אין דעם פונקט מיט דער אַמעריקאַנערין נישט איינשטימיג, זי מיינט, אַז ביי „יעדער דיינער און פיינפיהלענדער“ פרוי, וועלכע איז איבער זיך בעגאַנגען אַזאַ גוואַלדטאַט, מוז בלייבען עפּעס אַ געפיהל פון אַ גייסטיגען פלעק אויף דער נשמה“...

די פרעלעגענטין דערצעהלט וועגען וויקטאָר מאַרגאַרעטס ראָמאַן „דיין קערפּער געהער צו דיר“, וואו די העלדין פערוואַרפט נאָך אַנ'אינערליכען קאַמף דעם געדאַנק איבערצורייסען איהר שוואַנגערשאַפט און געווינט דאָס קינד.

די פרעלעגענטין שטעלט זיך אָפּ אויף דער אַזוי גערופענער „קינדער־פראַגע“. זי ציטירט דעם בעוואוסטען אַמעריקאַנער פאָרשער פון קינדער־לעבען בען־לינדסיי, וועלכער האָט אין זיין בוך: „רעוואָלוציע פון דער יוגענד“ דערוויזען, אַז אַ גרויסע טייל קינדער אין די שול־יאָהרען זענען שוין בעקאַנט מיט דעם געשלעכטליכען לעבען, אַז די עלטערען קענען אַבסאָלוט נישט זייערע קינדער, אַז עס וואָלט געווען גלייכער, ווען די מאַמעס און טאַטעס וואָלטען נישט בעהאַלטען פאַר זייערע קינדער אייניגע דראַסטישע זייטען פון לעבען. אַזאַ מין האַנדלונג מצד די עלטערען וואָלט געקענט פערהיטען די קינדער פון אַ סך געפאַהרען.

די פרעלעגענטין וואָרענט די מוטערס געגען קינדער־„אָנאַניזם“ דער קראַנקהייט, וועלכע הויבט זיך אָן ביי אייניגע קינדער זעהר פריה, אין די ערשטע יאָהרען פון זייער לעבען. די מוטער דאַרף אַכטונג געבען, אין דער הינזיכט שוין אויף איהר 1־יעהריג־קינד.

מיר דאַרפען, זאָגט די פרעלעגענטין, אויך נישט פערמאַכען די אויגען אויף דעם „האָמאָסעקסואַליזם“ און „לעסבישער ליבע“, וועלכע זענען געפעהרליך מיט זייער אַנשטעקענדען ביישפּיל און מיט אַלע כּוחות בעקעמפען אָט די ערשיינונג.

זעהר אינטערעסאַנט האָט די אויטאָרין פון „געפעהרליכען עלטער“ גערעדט וועגען דעם געפעהרליכען עלטער פון דער פרוי און דערביי אויך דערצעהלט אייניגע קוריאָזען אַרום און וועגען איהר בוך.

זי הויבט אָן דערפון, אַז צוריק מיט צענדליגער יאָהרען איז אַ 30 יעהריגע פרוי שוין נישט פערערכענט געוואָרען צו דעם טיפּ פרויען, וועגען וועלכע עס לוינט נאָך צו שרייבען, העלדינס פון ראָמאַנען זענען געווען נאָר 18–20 יעהריגע פרויען, 30 יעהריגע זענען שוין געווען פערערכענט צו די אַלטע... באַלזאַק האָט אַרויסגערוקט די 30־יעהריגע פרוי און דאָס בוך „די געפעהרליכע עלטער“ האָט נאָך פערלענגערט אַביסעל דעם טערמין פון יונגען־פרויען־לעבען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בוך „די געפעהרליכע עלטער“ דערצעהלט די אויטאָרין פאָלגענדע קוריאָזען. ווען זי האָט אָנגעהויבען שרייבען דאָס בוך איז זי געגאַנגען צו דעם בעוואוסטען נאָרוועגישען שריפטשטעלער ביערנסטיערנע־ביערנסאָן און איהם דערצעהלט וועגען דעם, וואָס זי האָט פערטראַכט. — זעהר וואויל, — האָט געזאָגט דער שריפטשטעלער, — געה און דערצעהל וועגען דעם קאַראָלינען... (קאַראָלינע איז געווען דעם שריפטשטעלערס פרוי).

— אָבער וואָס דענקט איהר וועגען דעם בוך? — איז צוגעשטאַנען צום שריפטשטעלער די אויטאָרין.

— קענסט דאָך נישט פערלאַנגען פון מיר איך זאָל מיך אינטערעסירען מיט אַ 45 יעהריגע פרוי!“ — האָט געזאָגט דער שריפטשטעלער. ער אַליין איז שוין דעמאָלט געווען איבער די 70–ער.

אין אַמעריקע האָט מען געוואָלט אינסצעניזירען „די געפעהרליכע עלטערן“ עס איז אָבער געווען אַ מניעה: עס האָט זיך נישט געפונען קיין איין שוישפּילערין, וועלכע זאָל וועלען שפּילען די ראָלע פון דער 45־יעהריגער!

די געפעהרליכע עלטער פון דער פרוי איז אָבער איצט, נאָך דער מלחמה־צייט נאָך אָבגערוקט געוואָרען אויף אַ 15 יאָהר, עס איז אָנבעלאַנגט אין דער פרוי אַליין: פיהלט זיך די פרוי מונטער, האָט זי דעם כּח זיך צו האַלטען אין די הענד — קען זי פערהאַלטען איהר יוגענד לאַנג. עס איז איצט נישט קיין זעלטענהייט צו טרעפען 55–60 יעהריגע, קורץ־געשוירענע, קורץ־קליידעלדיגע באָבעס, וואָס קענען טאַנצען מיט זייערע אייניקלעך טשאַרלסטאָן. פאַר אַזעלכע באָבעס קען די געפעהרליכע עלטער אָנקומען צו 100 יאָהר!

אָבער ווען עס טרעפט די פרוי די קראַנקהייט פון דער געפעהרליכער עלטער, דאַרפען איהרע נאָהענטע פערשטעהען, ספּעציעל דאַרפען די קינדער געדענקען, אַז די מוטער איז קראַנק, און זיך בעציהען צו איהר ווי צו אַ קראַנקער — צאַרט און מיט פערשטענדניש, אָבגעבען דער מאַמען דעם חוב פאַר די קינדער־יאָהרען. ווען די מאַמע האָט זיך אינגאַנצען אָבגעגעבען די קינדער....

עס פערשטעהט זיך, אַז די צוהערערינס האָבען האַרציג געדאַנקט דער פרעלעגענטין פאַר דער פאָרלעזונג. דאָס איז דאָך אַנ'אמת'ע אַמנעסטיע, און ווי וויכטיג פאַר אַ פרוי: ביז 100 יאָהר פערערכענט ווערען פאַר יונג!

טאַטיאַנאַ פּ.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.

בכדי דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערן דער קופּאָן פון דער לעצטע פון טאָג. [illegible] די אָנפראַגע [illegible] אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער ניט געגעבען ווערן.

גילטיג דעם 31־טען יאַנואַר 1926

6875\. משה ל.

אַנ'אַקט דאַראָוויזני קאָן מען אין אַזעלכע פאַלען קוועסטיאָנירען. אַנ'אָפּמאַך וועגען אוזשיטקאָוואַניע (אַרטיקעל 578 ציוויל־קאָדעקס) קאָן האָבען אַנ'אָנווענדינג נישט בלויז ביי אומבעוועגליכע, נאָר אויך ביי בעוועגליכע גיטער. דער אָפּמאַך, וועלכער דאַרף צוזאַמענגעשטעלט ווערען דורך אַ רעיענט מוז ענטהאַלטען פאָלגענדע פונקטען: 1) טערמין, ווי לאַנג דער אָפּמאַך ווערט געשלאָסען, 2) חודש'ליכער אָפּצאָהל, 3) פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער גאַנצקייט, 4) נישט אָוועקנעמען פון אָרט אָהן דער הסכמה פון אייגענטימער.

6876\. אַ געטרייער לעזער פון מרדכי גבאי'ס גאַס.

געוויס איז אַנ'אונטערשיד, צי איהר פערדינגט דעם סובלאָקאַטאָר אויפ'ן חודש אָדער אויפ'ן קוואַרטאַל צו צאָהלען דירה־געלד. אין ערשטען פאַל קאָנט איהר בעקומען אויף איהם אַנ'עקסמיסיע נאָכדעם, ווי ער בלייבט אייך שולדיג פאַר 2 חדשים אין צווייטען פאַל, מוזט איהר וואַרטען 2 קוואַרטאַלען.

6877\. אַ לעזער פון פעטריקאָווער.

6878\. גליקזאָן.

6879\. פּ. ג.

6880\. אַ געטרייער לעזער פון שוו. יאַקובאַ.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג מיטברענגענדיג די צייטונג.

6881\. אַ לעזער פון לאַגעווניצקאַ.

מ'קאָן ליציטירען סעקוועסטרירטע שטוב־זאַכען, הגם זייער אָפּגעשאַצטער און פאַקטישער ווערט בעטרעפט בעדייטענד ווייניגער פון דער שולדיגער סומע. די שענק קאָן מען עפענען. די צאָהל קינדער דאַרפען ביי דער בעשטימונג פון דאָכאָדאָווע שטייער גענומען ווערען אין אַכט. די זאַכען, וועלכע זענען נישט סעקוועסטרירט, האָט דער שטייער־אַמט נישט קיין רעכט צו ליציטירען.

6882\. אַ הויז־ווירט פון גייערס ראַיאָן.

ס'איז נישט פערהאַן קיין בעשטימטער פּראָצענט־פוס, לויט וועלכען די לאָקאַטאָרען פון 1־שטוביגע דירות זענען מחויב צו צאָהלען פאַר די אויסגאַבען. וואָס שייך דעם 6 פּראָצ.־פוס, לויט וועלכען מ'צאָהלט פאַר אויסגאַבען איז נאָר אַ פריי־אָנגענומענער כּלל. איהר קאָנט דעריבער צוזאַמענשטעלען אַ פּינקטליכען אויסצוג פון אַלע אויסגאַבען אין שייכות מיט דער הויז־אָרדנונג און זיי פּונאַנדערלייגען צווישען אַלע לאָקאַטאָרען פּראָפּאָרציאָנעל צו דער סומע גרונד דירה־געלד, וויפיל יעדער פון זיי צאָהלט.

6883\. אַנ'עלענדער פאָטער.

נישט אין דעם האַנדעלט זיך, צי אייער זוהן איז איין־און־איינציג, נאָר צי ער איז ביי אייך דער איינציגער שפּייזער.

6884\. י. פּ.־טער איהר דאַרפט דערלאַנגען אַ בקשה אין קרייז געריכט, אַז מען זאָל אייך אַריינפיהרען אין בעזיץ פון דער ירושה.

6885\. נ–ק.

וועגען אויסצאָהלען די אָפּשפּאָרינגען אויף די ביכלעך פון דער געוועזענער רוסישער מלוכה'שער שפּאָר־און לייהקאַסע האָבען מיר דערווייל קיין שום קלאָהרע ידיעה נישט. די רעגיסטראַציע איז פאָרלייפיג איבעריג.

דער מאָרד אין וואַלד.

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס אויף עראָטישן באָדען אין לאָנדאָן

אין קליינעם ענגלישען שטעדטעל גילדפאָרד האָט זיך די טעג אָפּגעשפּילט דער לעצטער אַקט פון אַ דראַמע, וועגען וועלכער עס רעדט איצט גאַנץ ענגלאַנד.

דער הויפּט־העלד פון דער דראַמע איז געווען אַ שעהנער יונגערמאַן, אַנ'אינזשיניר און אַ זוהן פון אַ לאָנדאָנער פּאָליציי־אינספּעקטאָר. מען האָט איהם פערמשפט פאַר ערמאָרדען זיין געליבטע, אָבער נישט דער מאָרד, אויך נישט דער אורטייל, זענען די זאַכען וואָס עס רודערט זיך אין ענגלאַנד אַזוי וועגען דער דראַמע.

דעם 5. אָקטאָבער, צעהן אַ זייגער אין דער פריה, איז דער וועכטער פון ריטשמאָנד פּאַרק, לאָנדאָן, געגאַנגען איבער די איינזאַמע אַלעען פון פּאַרק און צוזאַמענגעקעהרט די אַראָפּגעפאַלענע בלעטער. צוקומענדיג צו אַ זייטיגער אַלעע, וואָס איז געווען אַ ביסעל אָפּגערוקט פון ברייטען וועג, האָט דער וועכטער דערפיהלט ווי זיין בעזים האָט זיך אָנגעשלאָגען אָן עפּעס אַ האַרטע זאַך. ער האָט זיך איינגעבויגען צו זעהן, וואָס דאָס איז. און דערזעהן דעם קערפּער פון אַ שעהן יונג מיידעל, וואָס איז געלעגען אויפ'ן רוקען אונטער אַ דיקען דעמבע־בוים צוגעדעקט מיט בלעטער.

פון דעם צושטאַנד, אין וועלכען איהרע קליידער זענען געווען, און פון די טונקעל־בלויע צייכענס אויף איהר געזיכט, איז ביים וועכטער קיין צווייפעל נישט געווען, אַז ער האָט דאָ צו טון מיט אַ מאָרד. ער האָט וועגען דעם געמאָלדען דעם ערשטען פּאָליציאַנט, וואָס ער האָט געטראָפען אין פּאַרק. זיי האָבען באַלד געגעבען צו וויסען דער פּאָליציי, וועלכע איז געקומען מיט אַ דאָקטאָר.

דערשטיקט מיט אַ שטיקעל לייווענט פון איהר אייגען העמד.

אָפּשאַרעניג די בלעטער פון איהר קערפּער, האָט מען געפונען אַרום איהר האַלז אַרומגעבונדען אַ שטיקעל ווייסען דינעם לייווענט פון אַ פרויען־העמד, און זוכענדיג ווייטער האָט מען טאַקע אויך דערזעהן, אַז איהרע קליידער און אונטער־וועש זענען געווען צוריסען אויף איהר, און דאָס שטיקעל לייווענט וואָס איז געווען אַרום איהר האַלז אַרומגעוויקעלט, איז טאַקע געווען אָפּגעריסען פון איהר אייגען העמד. זי האָט אויך געהאַט עטליכע ביילען אויף איהר שטערן, צייכענס פון שווערע קלעפּ, און ביי דער לינקער זייט האָט מען געפונען אַש פון פערברענטע בלעטער און דינע פערסמאַליעטע צווייגלעך, איהר לינקער פוס ביז צו דער טאַליע איז אויך געווען פערברענט. און עס איז קענטיג געווען, אַז דער פייער פון די בלעטער און צווייגלעך איז געווען צו שוואַך אַרומצונעהמען איהר גאַנצען קערפּער, זוכענדיג ווייטערע שפּורען, האָט מען געפונען אַ צובראָכענעם פרויען־שירעם און אויך אַ צוריסענעם רידיקול, אין וועלכען עס איז קיין סענט נישט געווען, נאָר פּודער־שאַכטעל און נאָך אַ זעלכע קליינינגקייטען, וואָס אַ מיידעל טראָגט געוועהנליך מיט זיך. אָבער קיינע שפּורען וואָס זאָל קענען אָנצייגען ווער עס איז געווען דער מערדער, אָדער דער קרבן.

עטליכע שטונדען שפּעטער, מיט דער הילף פון דער לאָנדאָנער געהיים־פּאָליציי, איז שוין געווען פערעפענטליכט די נייעס אין די צייטונגען, אַז די ערמאָרדעטע איז מיס קאָנסטער אליוועצר, אַ שעהנע, יונגע סטענאָגראַפיסטקע, וואָס האָט געאַרבייט אין אַ לאָנדאָנער פירמע. איהרע עלטערן האָבען אין איהר דערקענט זייער טאָכטער, וועלכע איז פערשוואונדען געוואָרען פון דערהיים מיט דריי טעג צוריק, און דעם זעלבען אָוונד האָט די פּאָליציי אַרעסטירט דעם יונגען סידני בערנאַרד גולסער, אַלס דעם מערדער פון דעם מיידעל.

ווי אַזוי דער אַרעסט איז געמאַכט געוואָרען.

צוויי לאָנדאָנער דעטעקטיוון האָבען דעם אַרעסטירטען געבראַכט פאַר'ן מאַגיסטראַט און האָבען עדות געזאָגט, אַז זיי האָבען דעם יונגענמאַן אַרעסטירט, ווען ער האָט געהאַלטען ביים אַרויפגעהן אויף אַ לאָנדאָנער טראַמוויי, וואָס איז געגאַנגען פון דער ריכטונג, וואו זיינע עלטערן האָבען געוואוינט. די פּאָליציי האָט נאָך קיינע בעווייזען נישט געהאַט, אַז ער איז דער מערדער, און מען האָט איהם נאָר אַרעסטירט אויף אַ פערדאַכט, זיך דערוויסענדיג, אַז ער איז געווען דעם מיידעלס געליבטער, און אַז דעם לעצטען שבת, ווען זי האָט דאָס הויז פון איהרע עלטערן פערלאָזט, האָט זי די עלטערן געזאָגט, אַז זי האָט געהאַט אַ בעשטעלונג זיך מיט איהם צו טרעפען. די פּאָליציי האָט דערום פערלאַנגט, אַז די אויספאָרשונג זאָל אָפּגעלייגט ווערען אויף אַ וואָך, כדי אויסצוגעפינען מעהר איינצעלהייטען. דער יונגערמאַן האָט ביי דער ערשטער אויספאָרשונג ערקלערט, אַז ער איז אומשולדיג. דאָך איז ער פערהאַלטען געוואָרען.

ביי דער צווייטער אויספאָרשונג האָט שוין די פּאָליציי צוגעשטעלט אַ צעטעל, וואָס דער יונגערמאַן האָט פרייוויליג אָנגעשריבען זיצענדיג אין טורמע, אָבער זיין אַדוואָקאַט האָט ערקלערט, אַז ער האָט נאָך קיין צייט נישט געהאַט דורכצוזעהן די אַלע איינצעלהייטען, וועגען וועלכע דער אָנגעקלאָגטער האָט געשריבען, און ער האָט דערום געפאָדערט, אַז מען זאָל דעם פּראָצעס ווידער אָפּלעגען. אָבער דער מאַגיסטראַט האָט בעאויפטראַגט, אַז דעם בעשולדיגטענס בריף זאָל יאָ פאָרגעלעזען ווערען, און דאָס איז געטון געוואָרען.

דער פּאָליציי־אינספּעקטאָר דערצעהלט ווי אַזוי דער אַרעסט איז דורכגעפיהרט געוואָרען. דעם אָנגעקלאָגטענס שוועסטער האָט אַליין טעלעפאָנירט צו דער פּאָליציי, און געבעטען, אַז מען זאָל וואָס גיכער קומען אַרעסטירען איהר ברודער, ווייל ער וויל נישט פאָלגען דער מוטער, וואָס האָט איהם געהייסען געהן זיך איבערגעבען צו דער פּאָליציי, און ער וויל ערגעץ אַנטלויפען.

ביים אַרעסטירען האָט דער יונגערמאַן געזאָגט, איך ווייס צו וואָס איהר דאַרפט מיר, אָבער איהר האָט אַ טעות, איך האָב איהר נישט דער'הרג'עט.

(פאָרטזעצונג קומט).

די זעלבע יענטע
און נישט אַנדערש געשלייערט

דאָ האַנדעלט זיך נישט וועגען אַן ארויסטריט געגען אַ וואָס'ער-נישט-איז פערזאָן, נאָר פּשוט וועגען אַ כאַראַקטעריסטישען פּרט פון דער איצטיגער וואהל-אַקציע, ווי, דהיינו, וועגען דעם, אַז ס'איז דאָ אַ טענדענץ [צום האַלטען זיך ביי ירושה'דיגען יחוס, ביי טיילען כיבודים לויט דער אינערק...

האָט דאָך, למשל, יצחק גרינבוים אויף דער צעהערנבטיגער קאָנפערענץ פון די יודישע דעלעגאַטען, וועלכע קאָמבינירען דעם נאַציאָנאַלען בלאָק ביים בלאָק פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, בפירוש דערקלעהרט, אַז די פּאָליטישע און עקאָנאָמישע לאַגע פון יודען אין פּוילען האָט זיך נישט געענדערט צוגוטען, האָט ער דאָך עס פעסטגעשטעלט אַלס זאַך קענער פון דער ווירקליכער לאַגע, און וואָס פאַר אַ פּשט האָט ער דערפון געלערנט?

דאָס לעבען לערענט אונז, אַז ווען דער מליץ-יושר קאָן דעם געפיהל פון יושר נישט אַרויסרופען, ער איז צו שוואַך, אָדער בכלל נישט בערופען דערצו — מוז ער געטוישט-ווערען אויף אַן אַנדערען: „אפשר איז דאָס אַ גאָט", און מיר האָבען שוין טאַקי נישט איינמאָל אויף דעמזעלבען אָרט בעטאָנט, אַז וואָס געווען איז געווען — די לאַגע מוז געענדערט-ווערען, אַנדערע, פרישערע, פּאָטענציעלערע מענשען מוזען אַריינבעהמען אין זייערע הענד דעם רודער פון דער יודישער ווירקליכקייט, ווייל די פריהערדיגע זענען שוין אויסגעפּרובט אין זייער מידקייט, אומגעשיקטקייט, און זייער ווייטקייט פון די יודישע געגענוואַרט פּערספּעקטיוועז.

און וואָס זעהען מיר אין רעזולטאַט? ס'אַן'אויספיהר מאַכט גרינבוים פון זיין בעהויפּטונג, אַז די לאַגע פון די יודען איז נישט געענדערט?

דער אויספיהר איז דער, אַז די רשימה פון די מאַנדאַטען, וואָס איז אַקצעפּטירט געוואָרען דורך די פּערזאַמעלטע אויף דער קאָנפערענץ איז דיזעלבע —

מיר זעהען די זעלבע פריהערדיגע מליצי-יושר, וועלכע האָבען זיך שוין גענוג פּעררעקאָמענדירט מיט דער ביז-איצטיגער טעטיגקייט אויפ'ן סיים-געביט.

דאָס זעלבע זעהען מיר נישט בלויז אין גרינבוים'ס לאַגער, נאָר אויך אין די אַנדערע.

ווילען דען דיזעלבע מענשען און די זעלבע סיסטעמען ענדערען די שווערע לאַגע אונזערע?

מ. ן.

די טעאָריע פון סער אלפרעד מאָנד
וועגען שלום צווישען קאַפּיטאַל און אַרבייט.

(א בריף פון לאָנדאָן).

אין ענגלאַנד דיסקוטירט מען איצט זעהר שטאַרק וועגען אַ נייעם עקספּערימענט, וועלכען דער יודישער שטאַטסמען און מיליאָנער, סער אַלפרעד מאָנד פּרובירט יעצט אויס, כדי איינצופיהרען שלום צווישען קאַפּיטאַל און אַרבייט. סער אַלפרעד מאָנד האָט דעם דאָזיגען עקספּערימענט נישט נור שוין איינגעפיהרט אין זיינע גרויסע פאַבריקען, נור ער צוזאַמען מיט אַנדערע גרויסע ענגלישע בעלי-בתים האָבען זיך געווענדעט מיט אַ פאָרשלאַג צום טרייד-יוניאָן קאָנגרעס, אַז דער קאָנגרעס זאָל דעם עקספּערימענט העלפען איינפיהרען אין גאַנצען לאַנד.

אין אַלגעמיינע שטריכען בעשטעהט דער געדאַנק אין פאָלגענדען:

ביז איצט איז איבער דער גאַנצער וועלט געווען אָנגענומען די טעאָריע, אַז אַרבייטער און בעלי-בתים זענען דורכאויס געגענזעצליכע קלאַסען, וועלכע האָבען גאָרנישט געמיינשאַפטליכעס צווישען זיך. פערקעהרט, זייערע אינטערעסען זענען קאַפּויר איינע צו די אַנדערע. פאַר דעם אַרבייטער איז גוט צו בעקומען גרעסערע שכירות, פאַר'ן בעל הבית איז גוט דאָס פערקעהרטע. דעם אַרבייטער'ס אינטערעסען פאָדערען וואָס קירצערע שטונדען פון אַרבייט, פאַר דעם בעל הבית איז בעסער, אַז די אַרבייטער זאָלען אַרבייטען וואָס לענגער, פאַר די אַרבייטער זענען ווינשענסווערט וואָס בעסערע און געזינטערע אַרבייטס-בעדינגונגען, פאַר דעם בעל הבית מיינט דאָס אַלעס עקסטראַ אויסגאַבען און קלענערע פּראָפיטען. וואוהין מען ריהרט זיך נישט צו זענען די אינטערעסען פון אַרבייטער ריכטיג דער היפוך פון דעם בעל הבית. דעריבער קען צווישען זיי קיין אַנדער בעציהונג נישט זיין ווי בלויז אַ פיינדליכע. אַרבייט און קאַפּיטאַל זענען נאַטירליכע און געבוירענע שונאים, וועלכע מוזען שטענדיג זיין אין ביטערען קאַמף איינער מיט'ן צווייטען, ביז איינער פון זיי בעזיגט דעם אַנדערען.

קאַרל מאַרקס האָט, ווי בעוואוסט, די דאָזיגע מיינונג וויסענשאַפטליך בעגרינדעט מיט דער טעאָריע וועגען קלאַסען קאַמף, וועלכע איז געוואָרען דער ווינקעל-שטיין פון אַלע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען און זאָגאַר פון נישט-סאָציאַליסטישע טרייד יוניאָנס איבער דער גאַנצער וועלט. די אַרבייטער-בעוועגונגען פון אַלע לענדער זענען אַלע געוועזען געבויט אויף דעם פּרינציפּ פון ביטערן קאַמף.

אין אָנפאַנג פון 20 טען יאָהר-הונדערט האָבען זיך גענומען הערען אַנדערע שטימען און עס האָבען זיך גענומען זאָגאַר בעווייזען סמנים פאַר אַנדערע בעציהונגען. מען האָט גענומען רעדען וועגען דעם, אַז די אַלטע טעאָריע פון ביטערן קלאַסען-קאַמף, כאָטש זי איז אַהן צווייפעל געווען ריכטיג אַ מאָל, איז שוין נישט אין גאַנצען ריכטיג יעצט. עס האָבען זיך בעוויזען נייע טעאָרעטיקער, וועלכע האָבען גענומען צווייפלען אין די אַלטע אמת'ען פון מאַרקסיזם. מען האָט זיך גענומען פרעגען: איז עס טאַקע איז גאַנצען אמת, אַז די אינטערעסען פון די אַרבייטער זענען שטענדיג געגענזעצליך צו די אינטערעסען פון די בעלי-בתים?

געוויסע גרויסע בעלי-בתים האָבען זיך פערטיפט אין דער פראַגע אויב קליינע שכירות זענען טאַקע שטענדיג אַזאַ גרויסער געווינס פאַר די בעלי-בתים און מען האָט אויסגעפונען, אַז דאָס איז גאָרנישט אַזוי. העכערע שכירות זענען גוט נישט נאָר פאַר די אַרבייטער, נור אויך פאַר די בעלי-בתים. ווייל די אַרבייטער זענען דאָך נישט בלויז אַרבייטער, נאָר אויך פערברויכער און וואָס מעהר זיי קענען פערברויכען אַלץ גרעסער ווערט דער מאַרק פון דעם בעל-הבית.

נאָך נעהנטער האָט מען אויסגעפונען, זענען די אינטערעסען פון די אַרבייטער און די בעלי-בתים אין דעם ענין פון אַרבייטס-שטונדען. עס זענען געמאַכט געוואָרען פיל וויסענשאַפטליכע אונטערזוכונגען און עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז ווען אַרבייטער אַרבייטען זיבען אָדער אַכט שעה, קענען זיי גאַנץ אָפט פּראָדוצירען מעהר ווי אין צעהן, אָדער מעהר שעה. ווייל ווען מען אַרבייט ווייניגער שעה איז מען מעהר אויסגערוהט און מען קען אַרבייטען בעסער און שנעלער.

וועגען געזונדע און סאַניטאַרע בעדינגונגען איז דאָך שוין אָפּגערעט. עס איז שוין לאַנג פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אַ גרויסע ליכטיגע פאַבריק מיט אַלע נייעסטע בעקוועמליכקייטען איז נישט קיין איבעריגע אויסגאַבע פאַר אַ בעל-הבית, נאָר אַן'אינוועסטיציע וועלכער בעצאָהלט זיך זעהר שנעל מיט בעסערער אַרבייט און גרעסערער פּראָדוקציע.

פון דער אַנדערער זייט האָט מען זיך אָנגעהויבען אַרומזועהען, אַז שטרייקען איז גאָרנישט אַזאַ גרויסער גליק, ווי מען האָט אַמאָל געדענקט. ערשטענס, ווערט יעצט אַלץ שווערער און שווערער צו געווינען און צווייטענס, געווינט מען זעהר ווייניג אפילו ווען מען קומט אַרויס זיגרייך פון אַ שטרייק. אין בעסטען פאַל איז אַ שטרייק אַ מלחמה אויף אַ קליינעם מאַסשטאַב און מלחמות ברענגען זעלטען, וועלכע עס איז נוצען אפילו פאַר די זיגער.

די דאָזיגע שטימען האָבען זיך אַלץ פערמעהרט ביז עס איז ענטשטאַנען דער געדאַנק, וועלכער איז בעוואוסט אַלס „שלום צווישען קאַפּיטאַל און אַרבייט". עס איז אינטערעסאַנט, אַז דער דאָזיגער געדאַנק איז פאַקטיש ענטוויקעלט געוואָרען צוערשט אין אַמעריקאַ און די הויפּט-איניציאַטאָרען זענען געווען די בעלי בתים. אין פיל ערטער אין אַמעריקאַ האָבען גרויסע אינדוסטריען אַליין אָנגעפאַנגען איינפיהרען פיל אויסבעסערונגען אין די אַרבייטס-בעדינגונגען און אין דער לאַגע פון זייערע אַרבייטער. פיל בעלי-בתים האָבען גענומ'ן זיך [?] מיט זייער אייגענעם ווילען ה[?] כערען שכירות. פערקלענערען שטונדען, איינפיהרען די סיסטעם פון פּראָפיט-טיילונג, און יעהרליכע מתנות און אויך פיל אויסבעסערונגען.

אין אייראָפּאַ האָט די דאָזיגע בעוועגונג געהאַט אַ ביסעל אַן'אַנדער ענטוויקלונג. דאָ האָבען אין דער בעוועגונג זיך פעראינטערעסירט אויך די רעגירונגען און פיל פערגרינגערונגען פון דער אַרבייטערלאַגע זענען דורכגעפיהרט געוואָרען דורך די שטאַטען.

ו. צוקערמאַן.

געוועזענער פּעטראָגראַדער גראַדאָנאַטשאַלניק
משרת ביי א יודישען ישובניק אין ליטע.

דער געוועזענער פּעטראָגראַדער גראַדאָנאַטשאַלניק, גראַף קייזערלינג, איז גוט בעקאַנט דעם רוסישען יודענטום. די פּעטערבורגער יודען דערמאָנען איהם נאָך עד היום אַלס איינעם פון די בעסטע צווישען די פּעטראָגראַדער גראַדאָנאַטשאַלניקעס. צווישען דער העכערער ביוראָקראַטיע איז ער געווען פון די איינצעלנע, וועלכע זענען נישט געווען אָנגעשטעקט מיט'ן אַנטיסעמיטישען גייסט, וואָס האָט דעמאָלט פערכאַפּט אויך די העכערע געזעלשאַפט. אין זיין צייט האָבען הונדערטער יודען פון תחום המושב געקריגען וואוינרעכט אין פּעטראָגראַד. אין דעם דעמאָלטדיגען יודען-פרעסערישען אָרגאַן „נאָוואָיע ווריעמיאַ" איז דער רעדאַקטאָר סוואָרין, בכבודו ובעצמו, אַרויסגעטראָטען מיט אַ זעהר שאַרפען אַרטיקעל קעגען גראַף קייזערלינג פאַר זיין „צו-מענשליכער בעציהונג צו די פערדעטער און אומלאַיאַלע בירגער פון רוסישען פאַטערלאַנד — צו די זשידעס" נאָכפאָלגענדיג די בעהויפּטונגען פון דער „נאָוואָיע ווריעמיאַ", וואָס איז צו יענער צייט געווען זעהר איינפלוסרייך, האָט מען פון קייזערליכען הויף אויפמערקזאַם געמאַכט אויף דעם גראַף קייזערלינג'ען... אין אַנדערע ווערטער הייסט עס, אַז אין קייזערליכען הויף איז נישט געפעלען געוואָרען די יודען-פריינדליכע טאַקטיק פונ'ם פּעטערבורגער גראַדאָנאַטשאַלניק.

און נישט נאָר צו יודען, נאָר אפילו צו דער דעמאָלטדיגער ליבעראַל-געשטימטער אַקאַדעמישער יוגענט האָט זיך גראַף קייזערלינג בעצויגען טאָלעראַנט, טראָץ דעם, וואָס ער איז געווען אַן'איבערצייגטער מאָנאַרכיסט און אַ פאַנאַטישער אָנהענגער פון רוסישען אַבסאָלוטיזם. ווי דער „רויטער אַרכיוו" דערציילט, איז נאָר אַ דאַנק דעם גראַף קייזערלינג בעדייטענד געמילדערט געוואָרען די שטראָף פון די סטודענטען, וואָס האָבען געשטערט די פאָרשטעלונג אין קייזערליכען טעאַטער פון דער פּיעסע „קאָנטראַבאַנדיסטען", וועמענס אויטאָר ס'איז, דורך אַגב, אַ משומד.

דאָס איז אין קורצען גראַף קייזערלינגס ראָל אין דער פערגאַנגענהייט. איצט איז ער אין גלות, ווי אַלע „געוועזענע". אַזוי ווי דעם רוב פון דער רוסישער עמיגראַציע, קומט איהם אויך אויס שווער און ביטער צו האָרעווען פאַר זיין עקזיסטענץ. זייענדיג פיזיש זעהר שוואַך און אַלט, האָט ער זיך נישט געקאָנט נעהמען צו קיין שווערער אַרבייט, ווי דאָס רוב פון זיינע קאָלעגען אין ליטע. און מיט אַ יאָהר צוריק, בערך, האָט ער זיך געווענדעט צו זיינע אַרומיגע יודישע שכנים נאָך מאַטעריעלער הילף, דערמאָנענדיג זיי, דרך אַגב, זיין בעציהונג צו יודען אין די צייטען פון זיין גלאַנץ-פעריאָד אין פּעטראָגראַד... און די יודען האָבען איהם אַרויסגעהאָלפען: מען האָט איהם פערשאַפט אַ שטעלע ביי אַ יודישען ישובניק פון דאָרף מאַלגוש (שאַוולער קרייז), ביי וועמען ער דינט אַלס משרת. וועלענדיג זיך נעהנטער בעקענען מיט דעם בעקאַנטען „יורד", בין איך ספּעציעל אַראָפּגעפאָהרען אין דאָרף מאַלגוש, צו בעזוכען דעם גראַף קייזערלינג.

* * *

שטאָק-פינסטער איז שוין געווען, ווען איך בין אין דאָרף אָנגעקומען. קוים אויפגעזוכט דעם ישוב'ניקס שטוב. דער ישובניק, אַ יוד מיט אַ היבשער באָרד און מיט אויגען פון אַ מעפיסטאָפעל, האָט מיך עפּעס מיט חשד אָנגעקוקט. נאָר ווען איך האָב איהם געזאָגט מיין פערלאַנג, האָבען ביים ישוב'ניק די אויגעלעך עפּעס אַ גלאַנץ געטון מיט שטאָלצקייט...

„אַהאַ — זאָגט ער — איהר ווילט זיך זעהן מיט „מיין גראַף". קומט, זייט אַזוי גוט, ער וואוינט ביי מיר אין הינטערשטיבעל".

דער יוד, זעה איך, איז אויפ'ן זיבעטען הימעל.

„דאָס דאַרף — זאָגט ער — האָט אָבגעלעבט צוליב „איהם". עס קומען אַהער געלערנטע אַזש פון מרחקים, און זיי צאַצקענען זיך מיט „איהם", פאָטאָגראַפירען „איהם" און בעשרייבען „איהם" אין די גאַזעטען".

דער יוד האָט מיך אַוועקגעפיהרט אין זיין הינטער-שטיבעל. אַ קליין, נידעריג, אויסגעקאַלכט צימערל פערנעהמט דער גראַף. אויסערליך מאַכט ער זעהר אַן'אומעטיגען איינדרוק. דאָס טיפּיש-רוסיש בערדעל איינגאַנצען גרוי, ווי ס'ווייזט אויס איז ער שוין איבער די זעכציגער יאָהרען; דער רוקען געבויגען; קליינטשיקע, אַרומלויפענדיגע אויגעלעך, מיט טיפע שטריכען פון שאַרפען האָרעווען און איבערלעבונגען אויפ'ן פנים; קוקט מען זיך אָבער איין טיף אין זיין פנים, געפינט מען שפּורען פון זיין אַמאָליגען אַריסטאָקראַטישען אויסזעהן.

גראַף קייזערלינג איז געשטאַנען ביי אַן'עמער מילך און עס געגאָסען אין פלעשער. דער יוד מאַכט איהם עטליכע מאָל אויפמערקזאַם אויף מיין בעזוך, אָבער ער הערט נישט. „אַביסעל טויבליך געוואָרען אויף דער עלטער", שושקעט מיר דער יוד אַריין אין אויער. אָבער ענדליך רעד איך זיך פאַנאַנדער מיט גראַף קייזערלינג. ער רעדט גאַנץ ליבעסווירדיג, סימפּאַטיש, אָהן שטאָלץ. ער רעדט מיט האָפנונג וועגען דער „צוקינפטיגער אַלמעכטיגער רוסלאַנד" (ער איז נאָך אַלץ אַ מאָנאַרכיסט), וואו אַלע פעלקער וועלען זיין גלייכבערעכטיגט (אַ רמז וועגען דער יודען-פראַגע..) ווייטער דערצעהלט ער וועגען זיין איצטיגער לאַגע און לויבט זעהר שטאַרק די יודען, וואָס האָבען איהם פערשאַפען אַ שטעלע ביי אַ גוטען און וואוילען יודען, ווי איסאַק חיימאָוויטש (אַזוי רופט ער דעם ישוב'ניק). פריהער האָט ער געהונגערט, פלעגט אָפט האַקען האָלץ ביי אַ ליטווישען גלח, פון וואָס ס'פלעגט איהם קוים קלעקען אויף טרוקען ברויט. דאָס האָלץ-האַקען איז געווען פאַר איהם איבער די כּוחות און האָט איהם פיזיש צעבראָכען. די „אייגענע ברידער", די „גוטע סלאַווען", האָבען איהם אויך גאָרנישט געהאָלפען. איצט גיט ער אַכטונג אויף דעם ישוב'ניקס פערד, פאָהרט מיט איהם אין שטאָט אריין אויפ'ן מאַרק, טוט ס'רוב שטוב-אַרבייט און האָט שטענדיג עסען צוזאַמ. אויך דערצעהלט ער מיר, אַז אַדוואָקאַט סליאָזבערג, פון פּאַריז, זיינער אַן'אַלטער בעקאַנטער נאָך פון פּעטערבורג, האָט איהם צוגעשיקט אַ היבשע סומע געלט, פאַר וואָס ער איז איהם זעהר דאַנקבאַר. וועגען אַמאָליגען רוסלאַנד רעדט גראַף קייזערלינג גאָר ווייניג.

צום סוף פון אונזער געשפּרעך דערצעהלט ער מיט בעדויערען, אַז אַן'ענגלישער זשורנאַליסט האָט, בעזוכענדיג איהם, צוגע'גנב'עט זיינעם אַ פערענדיגטען מאַנוסקריפּט — מעמוּאַרען — אונטער'ן נאָמען: „הינטער די קוליסען פון מיין אַמט", וועלכען ער האָט שוין געזאָלט אָפּשיקען קיין בערלין צום דרוק. ליידער האָט ער פערגעסען דעם זשורנאַליסט'ס נאָמען, נאָר ער בעט מיך צו פערעפענטליכען, אַז טאָמער וועט ערשיינען אַ בוך מעמואַרען אונטער זיין נאָמען, זאָל מען איהם זאָפאָרט מעלדען וועגען דעם. איך פּרוב איהם איינרעדען ער זאָל דעם בוך איבער-אַ נייעס איבערשרייבען. יאָ, ענטפערט ער מיר, ווען מיין זכרון און די אויגען וואָלטען מיר עטוואָס בעסער געדינט, און דער עיקר, ווען כ'וואָלט נישט פערברענט די אויסגענוצטע דאָקומענטען, וואָלט איך עס זיכער געטון, ווייל דאָס וואָלט מיך מאַטעריעל בעדייטענד אויפגעריכט".

ביים געזעגענען זיך שענקט ער מיר, לויט מיין ביטע, זיינע פאָטאָגראַפיע, און בעגלייט מיך ביז דער פּוירע.

י. לוו.

Dr. Med. I. WEINBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02.
אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמ.

Dr. H. Wołkowyski
זאַכאָדניאַ 57 (צעגעלניאַנע 19)
טעלעפאָן 37-70
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער - שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-שטראַהלען.
נעהמט אָן פון 1—2 און פון 4—8 אָוועגד, פאַר פרויען פון 4—5 אין אַ באַזונ. וואַרטע-זאַל.

Dr. PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.
וועגערישע און האַר-הויט-קראַנקהייטען. מענערשוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (הויך אויספּעל). רענטגען-שטראַהלען.
נעהמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוועג. דאַמען פון 4—5 נאָכמ.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

לאדז
31 יאנואר 1928

דאס לאדזער לעבען

לאדז
31 יאנואר 1928

31 דינסטאג ט שבט תרפ"ח	יאנואר זון-אויפגאנג 7.30 זון-אונטערגאנג 3.31 לענג פון טאג 10.15

א נייער אפצאהל.

(מ) אויפ'ן פארשלאג פון דער קא-מיסיע פעסטצושטעלען די פערשידענע אפצאהלען, האט די געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט בעשלאסען צו נעהמען קאנצעלאריע-הוצאות פון יעדע ביטע, וואס קומט אריין אין דער וואוינונגס-אינספעקציע אין דער הויך פון 2 זלאטעס. פון דעם אפצאהל ווערען בעפרייט ארבייטסלאזע, שטאטישע אנגעשטעלטע און די, וואס וואוינען אין איין אדער 2 שטוביגע וואוינונגען.

חשבונות

פון די טעלעפאן-„ליטשניקעס"

(ב) מארגען וועלען די טעלעפאן-אבאנענטען צום צווייטען מאל בעקומען רעכנונגען פאר אבאנאמענט און אויך א רעכנונג פאר איבערגעשפרעכען פאר די חדשים אקטאבער, נאוועמבער און דעצעמבער.

עס ווייזט זיך ארויס, אז פאר איבער-געשפרעכען וועלען דארפען בעצאהלען א גאנץ קליינע צאהל אבאנענטען.

א באנקראט.

(§) די האנדעלס-אפטיילונג ביים קרייז-געריכט אין לאדז האט נעכטען, אונטערן פארזיץ פון ריכטער הערצבערג בעהאנדעלט די פראגע וועגען באנקראט פון דער פירמע מלאטקיעוויטש (שיענקיעוויטש 56) און בעשלאסען די פירמע צו ערקלערען באנקראט און אלס קאמיסאר איבערן באנקראט בעשטימט דעם ה' לעאפאלד ראזענבוים.

שטראפען פאר ליכווע.

(§) דאס פרידענס-געריכט פאר ליכווע ענינים האט נעכטען בעהאנדעלט א רייה פראצעסען געגען אינהאבער פון קאלאניאל-געוועלבער, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין נעהמען ליכווע-פרייזען פאר פראדוקטען פון ערשטען געברויך.

דאס געריכט האט בעשטראפט דעם הענדלער הענעך ווידאווסקי פון אזארקאוו אויף 2 וואכען ארעסט און 400 זלאטעס שטראף; אנטאני קאזשמיערטשיק (קילינסקי 104)—2 וואכען ארעסט און 60 זלאטעס שטראף; לאה בוים (אלטער מארק 6) — 2 וואכען טורמע און 80 זלאטעס שטראף; רייזע קאצענעלענבאגען (כאיני) — 2 וואכען ארעסט און 80 זלאטעס שטראף.

אין די אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(§) היינט בייננאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: מ. עפשטיין (פיעטרקאווער 225), מ. בארטאשעווסקי (פיעטרקאווער 95), מ. ראזענבלום (ציגעל-גאס 12), גארפיין (ווסכאדניא 54), י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15).

Dr. med. D. HELMAN
ספעציאל-ארצט פאר אוירען-, נאז-, האלז- און קעהל-קאפ-קראנקהייטען
Piotrkowska 68, tel. 12-20
צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

הרב ד"ר שלום טרייסטמאן

פאהרט היינט קיין פינלאנד איבערצונעהמען דעם אמט פון הרב הכולל.

(—) נעכטען האבען אונזער רעדאקציע בעזוכט הרב ד"ר שלום טרייסטמאן.

הרב ד"ר שלום טרייסטמאן איז געקומען זיך געזעגענען מיט די מיטארבייטער פון אונזער רעדאקציע פאר זיין אפפאהרען קיין העלסינגפארס, וואו ער איז אויפגענומען געווארען אלס רב-הכולל אין פינלאנד.

הרב שלום טרייסטמאן, ווערט גערעכענט אלס איינער פון די יודישע געלערנטע און די העלסינגפארסער קהלה האט אנגעווענדעט פיל מיה, כדי צו בעוועגען דעם חשוב'ען ד"ר טרייסטמאן אנצונעהמען דעם כסא הרבנות אין פינלאנד.

מיר ווינשען אונזער חשוב'ען בן-עיר דעם גרעסטען ערפאלג ביים איבערנעהמען זיין נייע שווערען און פעראנטווארטליכען אמט.

צוזאמען מיט ד"ר שלום טרייסטמאן האט אויך בעזוכט אונזער רעדאקציע זיין ברודער הרב ד"ר שמחה טרייסטמאן, וועלכער איז נישט לאנג צוריקגעקומען פון א שטודיום-רייזע אין א רייה אייראפעאישע לענדער. ד"ר שמחה טרייסטמאן האט לעצטענס אנגעשריבען איינינע ווערק, וועלכע האבען געמאכט א רושם אין דער יודאיסטישער וויסענשאפט און ד"ר שמחה טרייסטמאן האט בעקומען די אנערקענונג פון דער געלערנטער וועלט.

א שוידערליך טראגישער טויט

א קוריער-צוג רייסט אפ ביי א זעלנער דעם קאפ.

א שרעקליכער פארפאל איז נעכטען געשעהען מיט א לאדזער זעלנער, בערעק ניעפאמגי (בערעק יאסעלעוויטש גאס 5), וועלכער איז געפאהרען פון טשענסטאכאוו קיין פעטריקאוו.

נישט ווייט פון דער סטאציע ראספשע האט דער זעלנער געוואלט זעהען צו עס איז נאך ווייט צו דער סטאציע. ער האט ארויסגעשטעקט דעם קאפ פון פענסטער און דא איז געשעהען דאס אומגליק: עס איז גראדע דורכגעגאנגען א קוריער-צוג און ביים זעלנער אפגעריסען דעם קאפ. אין וואגאן איז צוריקגעפאלען דער קערפער אהן דעם קאפ. אין וואגאן איז ענטשטאנען א געוואלדיגער פאניק, די פרויען, וועלכע האבען זיך געפונען אין וואגאן זענען געפאלען אין חלשות.

צוליב דעם שרעקליכען פארפאל האט מען אפגעשטעלט דעם צוג. אלע פאסאזשירען פון דעם וואגאן, וואו עס האט זיך געפונען דער קערפער פונ'ם אומגליקליכען זעלנער, זענען ארויס פון וואגאן. מען האט דעם וואגאן אפגעטשעפעט און אוועקגעשטעלט אויף א זייטען-ליניע. דעם קאפ פון דעם אומגליקליכען האט מען נישט געפונען, עס האט איהם וואהרשיינליך מיטגעשלעפט דער קוריער-צוג.

זיך דערשאסען א מאיאר.

(§) נעכטען איז אין די קאזארמעס פון דער אורטא-אפטיילונג אויף וויעזשבאווא 20, פארגעקומען א שרעקליכער פארפאל:

דער מאיאר יאן פרושינסקי, מאניושקי 2 איז געקומען א זייגער 3 נאכמיטאג אין די קאזארמעס און אריין אין א בעזונדער צימער, באלד דערויף האט זיך פון דעם דאזיגען צימער דערהערט א רעוואלווער-שאס, די דערשראקענע זעלנער זענען אריין אין צימער און פאר זייערע אויגען האט זיך פארגעשטעלט א מורא'דיג בילד: אויף דער פאדלאגע איז געלעגען דער מאיאר פרושינסקי מיט א דורכגעשאסען הארץ אהן סמנים פון לעבען, נעבען איהם איז געלעגען א רעוואלווער, ס'איז אלארמירט געווארען די פאגאטאוויע, גאר נאך איידער זי איז אנגעקומען איז דער מאיאר געשטארבען.

וועגען דעם שרעקליכען פארפאל האט מען תיכף מיטגעטיילט דער געריכטס-מאכט, וועלכע איז אנגעקומען אויפ'ן ארט פון פארפאל.

ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, האט דער מאיאר פרושינסקי נעכטען אין דערפריה בעקומען א דעפעשע פון ווארשא, אז זיין ברודער, אנ'אויספארשונגס-ריכטער, איז גוסס אין שפיטאל. דער מאיאר האט זעהר שטארק געליבט זיין ברודער און ווי מ'טראכט, זאל דאס זיין די סיבה פון זעלבסטמארד, די אויספארשונג איז אין גאנג.

דער זעלבסטמארד פון דעם געאכטעטען מאיאר האט געמאכט א גרויסען רושם אין די מיליטערישע קרייזען.

א ווייב סמ'ט איהר מאן

כדי צו קאנען לעבען מיט איהר „קאכאנעק".

סענסאציאנעלער מארד-פראצעס.

(§) נעכטען איז אין לאדזער קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען די 33-יעהריגע באלעסלאווא קוויאטושינסקא אין פראנטשישעק סוטשינסקי פון דארף סטארע-זלאטנא, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין פער'סמ'ען באלעסלאווא'ס מאן לעאן קוויאטושינסקי, כדי זיי זאלען דערנאך קענען חתונה-האבען.

בעת די געריכטס-פערהאנדלונגען שטעלט זיך ארויס, אז דאס „טרייע" ווייב האט שוין איינמאל געהאט בעשטעלט א געוויסען מייזנער, אז ער זאל דער'הרג'ענען איהר מאן, און האט איהם אפילו געגעבען א דראויף 50 זלאטעס. די אנדערע 50 זלאטעס האט זי מייזנער'ן געזאלט געבען נאכ'ן אויספיהרען דעם מארד. מייזנער האט אבער די 50 זלאטעס צוגענומען, אבער דעם מארד נישט אויסגעפיהרט. באלעסלאווא האט נישט געשוויגען, האט אריינגעשיט סם אין עסען פון איהר מאן פון וואס ער איז אין עטליכע שעה ארום געשטארבען.

נאך לעאן'ס טויט האט קוויאטשינסקא אנגעהויבען צו מאכען בעמיהונגען, כדי צו קענען חתונה-האבען מיט סיטשינסקי'ן. אנשטאט זיי צו געבען די דאזיגע ערלויבעניש, זענען זיי ארעסטירט געווארען.ביידע אנגעקלאגטע אנערקענען זיך נישט צו דער שולד.

נאכ'ן אויסהערען א גאנצע רייה עדות, פראקוראר און אדוואקאט טראגט דאס געריכט ארויס אנ'אורטייל, לויט וועלכען ביידע אנגעקלאגטע ווערען פער'משפט צו 12 יאהר טורמע יעדערער.

א גביר, וואס האלט נישט דעם תקיעת כף, וואס ער האט געגעבען זיין געשטארבען ווייב.

וואוינט אין לאדז א יוד א נגיד א אנגעפיקעוועטער מיט געלד, האט א הויז אויף גלובנא גאס און א געשעפט אויף נאוואמיעיסקא. ער האט אויך געהאט א געזונד ווייב, הגם ער אליין איז געווען א קרענקליכער. אלדאס גוטס מיטאמאל קען מען אבער נישט האבען און דער אויבערשטער האט דעם רייכען יודען נישט געשענקט קיין קינדער, וועלכע זאלען נאך איהם קדיש-זאגען און ירשענען זיין אויסגעארבייט פערמעגען.

די פרוי פון אונזער גביר איז געווען פון אנ'ארימע משפחה, א מענש מיט א רחמנות'דיג, ווייך הארץ, גרייט צו העלפען יעדען איינציגען, וועלכער האט זיך געווענדעט צו איהר נאך הילף, וואס האט זי אבער געזאלט טון, ווען איהר מאן, איז א הארטער בעל-דבר און האט נישט געהאלטען פון אזעלכע זאכען.

איינס, וואס זי האט געקענט אויס'פועל'ן ביי איהר מאן איז געווען, אז ער זאל אריינגעמען צו זיך אין שטוב אריין צוויי קיילעכדיגע יתומות פון איהרס א פערשטארבענער שוועסטער.

מיר האבען שוין אנגעוויזען, אז דער גביר איז געווען יאהרענלאנג א קראנקער מענש און זיין ווייב — א געזונדע. זאגט דאך אבער די וועלט, אז א צובראכענער שארבען לעבט אמאל איבער אפילו אנ'אייזערנעם טאפ. און אזוי איז דא אויך געווען. די פרוי פון אונזער גביר איז מיטאמאל קראנק געווארען און ס'האט נישט לאנג געדויערט און זי איז געשטארבען.

האט קודם-כל די משפחה פון דער פערשטארבענער פרוי זיך אנגעהויבען ארומצוזעהען, אז אויף דער פרוי'ס נאמען איז נישט געווען פערשריבען קיין איין גראשען און, אז אפילו די צוויי שוועסטערען-יתומות זענען נישט פערזארגט. האט מען אנגעהויבען צו ארבייטען מיט אונזער בעל-דבר, אז ער זאל חתונה האבען מיט איינע פון די מיידלעך, און פארוואס טאקע נישט, — ביידע גראטענע, שעהנע מיידלעך.

ביים אפענעם קבר פון זיין פערשטארבענער פרוי שווערט ער און גיט איהר תקיעת כף, אז ער וועט די ארימע צוויי יתומות אויסהאלטען מיט אלעם, ביז ער וועט זי אינגאנצען פערזארגען. געטון האט ער אבער פונקט קאפויר: אויף דער עלטער שדכנט ער זיך שוין צו א צווייטער פרוי, און כדי מ'זאל איהם נישט קוקען אין טאפ אריין, האט ער ארויסגעווארפען די צוויי יתומות, נישט טראכטענדיג אפילו, וועגען דעם געגעבענעם תקיעת כף.

קאכט איצט מיט דער געשיכטע אין שייבלערס ראיאן.

פרויען-ארגאניזאציע „וו. י. ז. א."

די פרויען-ארגאניזאציע „וו.י.ז.א." ענטוויקעלט זיך זעהר גוט און פיהרט א ברייטע און אינטענסיווע אויפקלערונגס-ארבייט.

די ארגאניזאציע צעהלט שוין איצט אין לאדז כמעט 300 מיטגלידערינס. אויף דער קאנפערענץ פון די קאנטינענטאל ארגאניזאציעס, וועלכע געהען אריין אין דער פערוואלטונג פון „וו.י.ז.א." אין וועלכע קומט איצט פאר אין פראג (טשעכיען) האט די לאדזער ארגאניזאציע דעלעגירט די וויצע-פרעזעסין פון דער לאדזער ארגאניזאציע פרוי ד"ר ספעקטאר.

בעת דעם לעצטען מיטוואך-טעה אין לאקאל פון דער ארגאניזאציע (אל. קאשטשושקי 21) האט געהאלטען א זעהר אינטערעסאנטען פארטראג דער דיר. בראנדשטרעטער אויף דאס טעמא „דאס קינד, דער נביא".

מארגען מיטוואך דעם 1. פעברואר וועט ה' רעדאקטאר אוגער איבערגעבען א פרעסע-איבערבליק פון דער לעצטער וואך.

צוזאמענפאהר

פון דאקטוירים און שפיטאל-טוער.

(מ) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט זענען אויסגעהערט געווארען די רעפעראטען פון לאווניק ד"ר מארגאליס, לייטער פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג קעמפנער און אינספעקטאר ד"ר מיטעלשטעט וועגען דעם צוזאמענפאהר פון דאקטוירים און שפיטאל-טוער. דער פראטעקטירטער צוזאמענפאהר זאל פאר קומען אין דער ערשטער העלפט פון חודש יוני. אין צוזאמענהאנג דערמיט וועט אין דער נאהענטסטער צייט אויסגעוועהלט ווערען אנ'ארגאניזאציאנס-קאמיטעט, וועלכע וועט אויסארבייטען דעם טאג-ארדנונג פון צוזאמענפאהר.

ביי די האלעס-סוחרים.

זונטאג איז פארגעקומען די יעהרליכע פערזאמלונג פון דער האלעס-סוחרים-סעקציע (קאשטשעלנא 6) ביים קליין-הענדלער-פעראיין, (אגראדאווע 10). אין דער פערוואלטונג פון דער סעקציע זענען געוועהלט געווארען די ה"ה: גרשון וואלמאן (עהרען-פרעזעס), הענעך בריסטאווסקי, יצחק טאפארעק, יוסף מענדעל גוטמאן, ישראל דעמבאוויץ, ביינוש שלייפערשטיין, יעקב משה בענעדיקט, מרדכי הויזער, נתן ליטווין, ישראל זעלמאן און זעליג שווארץ.

פון „אוזדראוויסקא".

די קאנצעלאריע פון „אוזדראוויסקא" מעלדעט, אז דאס פערשרייבען קראנקע פרויען אויפ'ן ערשטען סעזאן אין „אוזדראוויסקא" וועט פארקומען מיטוואך דעם 1-טען און דאנערשטאג דעם 2. פעברואר 3 א זייגער בייטאג אין קאנצעלאריע פון דער אינסטיטוציע אויף ציגעל-גאס 57.

די אינטערעסאנטקעס דארפען האבען ביי זיך פערזענליכע דאקומענטען.

אקציע צו פערבאטען די יודישע שחיטה

פוילישע אנטיסעמיטישע ארגאניזאציעס פערמעסטען זיך אויף א געמיינזאמען קאמף געגען דער יודישער שחיטה אין גאנצען לאנד.

וו א ר ש א, 30, טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). א דעלעגאציע פון פוילישע קליין-סוחרים האט הייגט אפגעהאלטען א קאנפערענץ אין ווארשאווער רעגירונגס-קאמיסאריאט וועגען פלייש-האנדעל און ווארשא אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע צו פערבאטען די יודישע שחיטה אין ווארשא.

די דעלעגאציע האט זיך ארויסגעזאגט אין דעם זין, אז דער ווארשאווער פלייש-מסחר דארף ארויסגענומען ווערען פון יודישע הענד

מיר דערוויסען זיך אויך, אז די פוילישע נאציאנאלע פרויען-ארגאניזאציעס האבען בעשלאסען בקרוב איינצוארדנען א קאנפערענץ פון פוילישע פרויען צו בעהאנדלען די שחיטה-פראגע. די טענדענץ פון דער קאנפערענץ וועט זיין צו פערבאטען די יודישע שחיטה אין גאנצען לאנד.

אויך די געזעלשאפט „ראזוואי״ רופט צונויף א צוזאמענפאר אין קומענדיגען חודש, אויך מיט׳ן זעלבען ציל, פארצונעהמען אנ׳אקציע צו פערבאטען די יודישע שחיטה אין גאנצען לאנד.

ווייטער איז מען מודיע, אז אין האנדעלס-מיניסטריום האבען די פוילישע סוחרים אריינגעטראגען א פארשלאג, אז אין דער פלייש-בערזע, וואס ווערט איצט געבילדעט אין ווארשא, זאלען זיין פערטרעטען 8 קריסטען און 4 יודען.

די ווארשאווער אנטיסעמיטען ציהען זיך צוריק אינ׳ם ענין שחיטה.

נעכטיגע זיצונג פון ווארשאווער שטאדט-ראט.

ו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אויף דער היינטיגער זיצונג פון שטאדט-ראט איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען שחיטה. די פארשלאג-שטעלער האבען זייער פראיעקט פון שחיטה-פערבאט מאדיפיצירט אויף אזא אופן, אז די שחיטה זאל נישט גענצליך פערבאטען ווערען, נאר פאר דער קריסטליכער בעפעלקערונג זאל איינגעפיהרט ווערען אנ־אנדער אופן פון שחט׳ען, בעת פאר די יודען זאל בלייבען דער אלטער ריטואל.

מצד דער יודישער פראקציע זענען ארויסגעטרעטען אין דער דעבאטע ווי-צע-פרעזעס מייזעל און ראטמאן טראקענהיים. צום סוף איז בעשלאסען געווארען דעם ענין איבערצושיקען אין א קאמיסיע. מצד די יודישע ראטמענער איז אין דער קאמיסיע געוועהלט געווארען ראטמאן עלענבערג.

אינ׳ם וואהל-קעסעל

ציוניסטישער פארטיי-ראט אין קראקא — אויפ׳ן ערשטען ארט אין אלע וואהל-קרייזען פון מערב גאליציען געהט ד״ר טאן. — ד״ר רייך נאך נישט דורכגעקומען מיט דער אגודה. — די אוקראינער פיהרען א שטארקע אגיטאציע.

ק ר א ק א, 30 (טעלעפאניש) זונטאג איז דא ווידער פארגעקומען א זיצונג פון ציוניסטישען פארטיי-ראט אין מערב-גאליציען, כדי אנצונעהמען ענדגילטיג א שטעלונג צו די וואהלען. אין דער דאזיגער זיצונג האט זיך אויך בעטייליגט ד״ר טהאן, וועלכער איז אין דער-פריה צוריקגעקומען קיין קראקא פון אויסלאנד, וואו ער האט פערבראכט עטליכע חדשים. אלס פארשטעהער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין מזרח-גאליציען האבען זיך אין דער זיצונג בעטייליגט: ד״ר זאמערשטיין און ד״ר ראטענשטרייך.

אויפ׳ן ערשטען ארט איז געשטאנען די פראגע וועגען געהן צו די וואהלען צוזאמען מיט דער „אגודה״. די אלגעמיינע שטימונג איז געווען פאר געהן בעזונדער צו די וואהלען. קיין ענדגילטיגער בעשלוס איז אבער נישט אנגענומען געווארען. עס איז געוועהלט געווארען א קאמיסיע פון 5 פערזאן, וועלכע האט דאס רעכט ענדגילטיג וועגען דער דאזיגער פראגע צו בעשליסען און צוועגטועל צו פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט דער „אגודה״.

צווישען אנדערן איז בעשלאסען געווארען ארויסצושטעלען אויפ׳ן ערשטען ארט אין אלע וואהל-קרייזען אין מערב-גאליציען און שלעזיען די קאנדידאטור פון ד״ר טהאן.

ל ע מ ב ע ר ג 30 (טעלעפאניש) אלס ערשטער אויף דער ליסטע פון דער סאנאציע אין לעמבערג ווערט ארויסגעשטעלט דער האנדעלס-מיניסטער אינזש. קוויאטקאווסקי.

ל ע מ ב ע ר ג 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) צווישען דער אגודה מיט ד״ר רייכ׳ן איז נאך ביז איצט נישט געקומען צו קיין פערשטענדיגונג.

די אגודה דראהט, אז אויב מ׳וועט איהר נישט נאכגעבען וועט זי ארויסשטעלען אנ׳אייגענע ליסטע (נומער 33) דערביי וועלען אין לעמבערג פיגורירען אלס קאנדידאטען: הרב לעווין, גלאזערמאן (פון די האנדווערקער) און א געוויסער ארענשטיין, וואס איז בעקאנט מיט זיינע וואל מאכינאציעס נאך פון די אלטע עסטרייכישע צייטען.

פ ש ע מ י ש ל 30 (א.וו.) אין פשעמישלער קרייז האבען די אוקראינער ארגאניזאציעס אנגעהויבען א לעבעדיגע טעטיגקייט. אין דער פערגאנגענער וואך האבען זיי איינגעארדענט עטליכע און צוואנציג מיטינגען און צוזאמענפארען. דעם גרעסטען ערפאלג צווישען די אוקראינער האבען די „אונדא״.

א קאנקורס אויף צושטעלען פאלעסטינער טאבאק פאר פוילען.

ת ל-א ב י ב, (יט״א) די פאלעסטיניש-פוילישע האנדעלס - קאמער טיילט מיט, אז די פוילישע רעגירונג האט פערעפענטליכט א קאנקורס אויף צישטעלען 1,113,000 קילאגראם פאלעסטינער טאבאק.

פאלקס-געזונד

צוויי וואכיגער צוטריטליכער זשורנאל פאר היגיענע און מעדיצין.

(ביבליאגראפישע נאטיץ).

שוין דעם 6-טען יאהר געהט ארויס אין ווילנע דער 2-וואכענ׳דיגער זשורנאל „פאלקס געזונד״ וועלכער ווערט ארויסגעגעבען דורך די צענטראלעס פון „טאז״—„אזע״, אונטער דער רעדאקציע פון ד״ר צ. שאבאד.

מען זאגט אז יודען האבען זיך האלד צו קורירען מעהר ווי וועלכע עס איז אנדערע פעלקער. יודען ציטערן איבערן געזונד — אבער דאכט זיך קיין פאלק לעבט נישט אזוי נישט ראציאנעל און נישט היגיעניש ווי דאס יודישע. ווען דאס געזונד איז שוין צושטערט, לויפט מען זיך היילען פון איין דאקטאר צום צווייטען.

און גראד מיר דארפען אויסנוצען אלע פראפילאקטישע מעגליכקייטען, וועלכע עס גיט אונז די ערפאהרונג פון מעדיצינישער וויסענשאפט, די עלעמענטארע היגיענע, וועלכע איז צוטריטלעך פאר יעדערען. מען דארף עס נאר מאכען פאר א געוואוינהייט.

אונזער אפגעריסענקייט פון נאטור דער שטאטישער ארט לעבען די נערוועאישקייט פון אונזערע פרנסות אונזער בעזונדערע פאליטישע און סאציאלע לאגע זענען גורם די אוננארמארקייטען, אין וועלכע מיר לעבען און וועלען נאך, ווייסט אויס, לאנג לעבען. דעריבער מוזען מיר אויסנוצען אלע מעגליכע מיטלען אויף צו פערהיטען די ראסע פון אונטערגאנג און זיך אליין פון א קורצען לעבען.

נישט קוקענדיג אויף דעם וואס איצט איז דאס לעזען פון א בוך, א צייטונג געווארען א מאסען - ערשיינונג האבען נאך די לעזענדע מאסען א קליינעם אינטערעס צו פראגען פון היגיענע און ראציאנעלען לעבענס - שטייגער. אמת, מיר האבען א קליינע ליטעראטור גאר א קליינע אויף דעם געביט. די פרעסע האט מיט גאר א קליינעם אויסנאהם גאר ווייניג פערשטענדניש פאר פראגען פון פערהיטען דאס געזונד.

דעם בלויז האט זיך גענומען צו פערפולען דער זשורנאל „פאלקסגעזונד״. דער זשורנאל איז שטרענג וויסענשאפטליך אבער גלייכצייטיג אויך פאפולער. מיט פערגניגען נעהמט איהם אין האנד סיי דער אינטעליגענט סיי דער פאלקס-מענש. די ארטיקלען האבען שטענדיג אין אויג דעם יודישען לעזער, זיין פסיכיק, זיינע געוואוינהייטען, זיין לעבענס-שטייגער. פאר די 5 יאהר האט די רעדאקציע געגעבען הונדערטער ארטיקלען אויף פערשידענע געביטען פון דער מעדיצינישער וויסענשאפט און איבערהויפט פראגען פון היגיענע. קיין אויסערגעוועהנליכע מיטלען ווייזט נישט אן דער זשורנאל. אלץ, וואס דער מענש איז ביכולת אליין דורכצופיהרען און אויסבעסערען, כדי אויסצומיידען פערשידענע קראנקהייטען — ווערט דורך „פאלקסגעזונד״ פראפאגירט.

דער זשורנאל בעקומט וואס ווייטער אלץ א גרעסערע צאהל לעזער. איצט געהט ער זיך פונאנדער, ווי מען גיט איבער אין 5000 עקזעמפלארען. פאר א יודישען זשורנאל מיט א ספעציעלען אינהאלט איז עס א גרויסע, כמעט נישט דערגרייכליכע צאהל.

אבער לויט דער וויכטיגקייט פון „פאלקסגעזונד״ איז דאס נאך א קליינע צאהל. דער זשורנאל פערדינט, ער זאל זיך געפינען אין יעדען יודישען הויז.

ה. אבראמאוויטש.

פון „אררט״.

(—) די לאדזער וואיעוואודזטווע האט נעכטען צוגעשיקט דעם „אררט״ א שטענדיגע קאנצעסיע פאר דעם דאזיגען טעאטער.

גלייכצייטיג איז לעגאליזירט געווארען דער סטאטוט פון דער לאדזער יודישער טעאטער-געזעלשאפט.

מעלדונג.

„מכבי״.

דערמיט פאדערען מיר אויף אלע אקטיווע און פאסיווע מיטגלידער פון „מכבי״ (געוועז. „בר-כוכבא״ און „הכח״) אבצוגעבען דעם לעצטען כבוד און מאסענווייז אנטייל צו נעהמען אין דער לויה פון גרינדער און לאנגיעהריגען מיטגליד פון פעראיין „בר-כוכבא״ ד״ר מ. זילבערשטראם ז״ל. די לויה קומט פאר מיטוואך ד. 1 פעברואר ד. י. 1 א זייגער פון טרויער-הויז זאכאדניא 63. 747

די פערוואלטונג.

די יודישע סטודענטען אין די פרייסישע הויכשולען

די צאהל האט זיך נאכ׳ן קריג פערקלענערט.

ב ע ר ל י ן. (י.ט.א.) אויפ׳ן גרונד פון די נייעסטע פובליקאציעס פון פרייסישען קולטוס-מיניסטעריום און פון סטאטיסטישען לאנדעסאמט האט די סעקציע פאר ווירטשאפט און סטאטיסטיק ביים יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט אין בערלין צונויפגעשטעלט א רייה אינטערעסאנטע סטאטיסטישע טאבעלען, וועלכע בעלויכטען דעם איצטיגען בעשטאנד און די ענטוויקלונג פון דער יודישער סטודענטענשאפט אין פרייסען.

אין יאהר 1927 האבען בעזוכט די פרייסישע אוניווערסיטעטען, טעכנישע, האנדעלס- און לאנדווירטשאפטליכע הויכשולען צוזאמען 2312 יודישע סטודענטען, וואס מאכט אויס לערך 4,5 פראצ. פון דער אלגעמיינער צאהל סטודענטען, די גרעסטע צאהל יודישע סטודענטען 972 געפינט זיך אויפ׳ן בערלינער אוניווערסיטעט. נאכהער קומט די טעכנישע הויכשולע אין בערלין מיט 264 יודישע סטודענטען. די פראנקפורטער אוניווערסיטעט מיט 248 יודישע סטודענטען, אוניווערסיטעט אין ברעסלוי 187, אין קעלן מיט 162. אוניווערסיטעט אין באן מיט 129, האנדעלס-הויכשולע אין בערלין מיט 81 יודישע סטודענטען, אוניווערסיטעט אין קעניגסבערג—62 יודישע סטודענטען א. א. וו.

די יודישע סטודענטענשאפט אין פרייסען בעשטעהט פון 5, 25 פראצ. (590 סטודענטען) אויסלענדער, פון די דייטש-יודישע סטודענטען בעזוכען 33,4 פראצ. די יורידישע, רעכטס- און שטאטס-וויסענשאפטליכע פאקולטעטען, אין אזא גלייכע צאהל בעזוכט די פילאזאפישע, ווירטשאפטס-סאציאלע און נאטור-וויסענשאפטליכע פאקולטעטען. בלויז 20 פראצ. שטודירען מעדיצין; 10,9 פראצ. בעזוכען די טעכנישע הויכשולען און בלויז 2 פראצענט די האנדעלס-שולען.

ווען מען פערגלייכט די איצטיגע ציפערן צו די ציפערן פון פאר דער מלחמה שטעלט זיך ארויס א שטארקע פערקלענערונג פון דער צאהל יודישע סטודענטען אויף די פרייסישע אוניווערסיטעטען. אזוי למשל האבען זיך אויף דער בערלינער אוניווערסיטעט געפינען אין יאהר 1905/6 16,9 פראצ. יודען, בעת אין יאהר 1927 האט זייער צאהל בעטראפען נישט מעהר ווי 10,6 פראצ. אויף דער ברעסלויער אוניווערסיטעט האבען זיך אין יאהר 1905 6 געלערנט 8,4 פראצ. יודען, איצט בלויז 6,2 פראצ. יודען.

די גרעסטע פערקלענערונג לאזט זיך בעמערקען אויף די מעדיצינישע פאקולטעטען. די צאהל פון די דייטש-יודישע סטודענטען אויף די מעדיצינישע פאקולטעטען אין יאחר 1905/6 האט בעטראפען 16 פראצ. און אין יאהר 1927 6,7 פראצ. אויף די יורידישע פאקולטעטען איז די צאהל געפאלען פון 9,4 פראצ. אויף 4,6 פראצענט.

„אררט״
ארטיסטישער רעוויו און קאמער-טעאטער
אונטער דער לייטונג פון
מ. בראדערזאן.

ווייסער זאל פון
„מאנטי-פעל״
זאכאדניא 43.
היינט און טעגליך

היינט, דינסטאג, פינקטליך 9.15 אווענד ווידערהאלונג
פון 4-טען סענסאציאנעלען פראגראם א. נ.
סאלאם אלייקום

I.
1) פראלאג
2) קו-קו-רי-קו
3) קויהלען-גרובע
4) עקסצענטריק (טאנץ)
5) סאלאם אלייקום
II.
6) נעגער-סקעטש
7) האנדעל
8) וש׳אקים (ב׳בעשולדיג)
9) צרות פון ספארם (מאנ.)
10) בעקערלעך
11) „מוהמע גמינקע״ (באמבאסטישע רעזי) פון י. אבערושאנעק.

מוזיק. לייטונג: קאמפאז. ה. קאן. באלעט-מייסטער: פראפ. מאיעווסקי.
רעזשי: פולאווער. דעקאר. קאסט.: ד. מאטוס, ש. בלום. קאנצ.: ש. בייגעלמאן.
מארגן מיטוואך, ווערט נישט געשפילט.

בילעטען צו בעקומען ביי דער טעאטער-קאסע פון 5 נאכמ.

נייעס פאר לאדז! בעקאנטמאכונג. נייעס פאר לאדז!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז דאס פעראייניגטע קאלעגיום פון
פאטאגראפען=אנגעשטעלטע
האט ערעפענט אין לאדז, קאנסטאנטינער 33 (פראנט, 2-טער שטאק) א ספעציעלע ווערקשטעל פון פערגרעסערונגס=בילדער (פארטרעטען).
אנ׳אריגינעל פארטרעט, דאפעלט רעטושירט 35X45 צום פרייז פון 8 זל. א שטיק. כדי צו בעקענען דאס געעהרטע פובליקום מיט אונזער קינסטלערישער ארבייט, מאכען מיר א פראבע-פארטרעט דיזעלבע גרויס צום פרייז פון 3 זל. א שטיק. עס ווערען אויך אנגענומען אלערליי אויפנאהמען אין דער שטאט, ווי אויך אלע ארבייטען, וואס האט א שייכות מיט דעם פאטאגראפיע-פאך.
אכטעט נישט, וואס די פרייזען זענען שטוינענד ביליג, נור קומט און איבערצייגט אייך! דאס אטעליר איז אפען טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אווענד.
Kolegjum Pracowników Fotograficznych w Łodzi,
Konstantynowska 33, front, II piętro.
909

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם!!!

בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש

אלע איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אנגעלעגענהייטען, זאלסטו קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פעטריקאווער 17

2-טען הויף, פארטער, דורכגאנג זאכאדניא 52, וואו ס׳ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס לויט׳ן אוסטאַוו, קלאָוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אדוואלאַניעס, רעקורסען וועגען פּעסער און קאָמיסאריאַט-רזשאָנדו, ביטעס וועגען דירה איינאווזשאָנד-ראַזיעמ-סשי און אין אלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען-אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפּראַכען.

ספּעציאליסט פון שותּפות-אַקטען.

רעכט-קאָנסולענט י. מאנעלא,
פעטריקאָווער 17, זאכאָדניא 52.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 / 6—7
ד״ר רוזשאנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד״ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 / 7—8
ד״ר יוסמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד״ר פּאַפּיערני	טרויען און געבורטס-הילף	11—1½ 5—6
ד״ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד״ר ווייגבערג	אינ. הערץ לונגען-קר	11-1 5½—7
ד״ר סטופעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראַדזיענשטשיק	צאָהן-ארצט	3—7
נ. ראָוזעס	צאָהן-ארצט	9—2

צאָהן-טעגדהאַלונג, בעליכטונגען, קראַנען, מאָסטען א. א. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

הײלונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען. פאַר בעשטראַהלונג און דורכליכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אלע מעגליכע אַנאַליזען. א קאָרס פאַר שטאַמלער.
אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאג.
ווייזט אין דער שטאַט.

קוואַליפיצירטע
געזעלען
צו שטעפען און שיקעווען קראַגענס ווערן געזוכט ביי ריז און טרילינג
3. נאַוואָמיעסקאַ 3.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78.
הויט און וועגעריש קראַנקהייטען און ליבע-חשק אינטים. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

א געוועלב
מיט א וואוינונג אין בעסטען פונקט איז פון זאָפאָרט איבערצוגעבען צו ערפאַהרען ביי ווייסמאַן פאַנסקאַ 43 (גרינער מאַרק)

Dr. med.
H. Lajchter
קאָנסטאַנטינער 9.
רוג זאכאָדניע טעל. 49 66
צאָהן-כירורג
ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי שטשענקעס, גומען, דזשאָנסלעס, צאָרן-פיסטולעס א.אז.וו. נעמט אָן פון 1½—5 וואָכטאָג און יום-טוב פון 10—12

מעדלעך
וואָס קענען גוט און שנעל
העקלען
קענען זיך זאָפאָרט מעלדען
64 ווסכאָדניא 64
וואוינונג 17 פון 12 — 2.

Dr. med.
NIEWIAŻSKI
Sienkiewicza 34
tel. 59-40.
ספּעציאליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדל. פוןמענער-שוואַכע נעמט אָן פון 5—9 אָוונד.

ס׳איז פערלוירען געוואָרען א וועקסעל אויף 50 זל. אויסשטעלער לעוואָנבערג, אָרדרע פּישביין. צאָהלבאַר ד. 12/3 ד. י. נישט זשירירט. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. דער עהרליכער געפינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען צו פּישביין פּאָדזשעטשנאַ 29. 764

Dr. HELLER
ספּעציאליסט פאַר הויט-און וועגערישע קראַנקהייטען.
2 נאַווראָט 2
נעמט אָן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4—8 אָוו. פאַר פרויען ספּעציעל פון 4—5 נאָכמיטאג. פאַר אָרעמע: טעלעפאָן לעטשניצע-פּרייזען.

ווענדונג צו די ה״ה מחותּנים
פון די בעוואוסטע מוזיק-קינסטלער געבר. טויבע

דערמיט האָבען מיר דעם כּבוד די געעהרטע מחותּנים און בעלי-שמחות געפעל. מיטצוטיילען, אַז צוליב דעם, וואָס מיר ווערען נישט צו דער געהעריגער צייט פון די חותּנים געוואויר וועגען אייערע אַלע שמחות און חתונות און דורך דעם פּאַסירט גאַנץ אָפט, אַז די בעלי-שמחות פיהלען זיך בעליידיגט, וואָס מיר קומען נישט צו דער פּינקטליכער צייט. דעריבער בעטען מיר אַלע מחותּנים אונז צו לאָזען וויסען גענוי די טערמינען, כּדי צו קענען ווי געהעריג צופרידענצושטעלען די בעלי-שמחות.

גלייכצייטיג ערלויבען מיר זיך אויפמערקזאַם צו מאַכען די געעהרטע ה״ה מחותּנים, אַז מיר נעהמען ביי קיין פאַל נישט אָן קיין שום פּערוויילונגען, וואָס קענען זיין פערבונדען חלילה מיט חילול השבת. דעריבער האָפען מיר, אַז מיר פערדינען דעם פולען צוטרוי פון די ג׳ בעלי-שמחות. מיט אַכטונג

מוזיק-קינסטלער **געבר. טויבע.**

אָנמעלדונגען נעהמען אויף: ע. טויבע, ווסכאָדניאַ 18; ק. טויבע, נאָוואָ-צעגעלניאַנאַ 22 | י. טויבע, אַלעע 1. מאַי 18.

בעמ.: מעסיגע פּרייזען! פאַר אונבעמיטעלטע — אויסנאַהמס-פּרייזען!

וויכטיג פאַר בעל-שמחות
איך גיב אויף אבנוץ
געפּעסער, גאָפּעל, לעפעל, מעסער, ווינער-שטיהל
א. אז. וו. — צו ביליגע פּרייזען! — עבט כשר! — מיט אַכטונג
פרידוואַלד, פּאָלודניאָוואַ 10.
בעמערקונג: דער זאַל ווערט אויך אָבגעגעבען אויף חתונות. 135

פּרייז 2 זל. שנעל און ריעל! פּרייז 2 זל.
רעכטס-קאָנסולטענט-ביוראָ
„פּאָראַדאַ״-„PORADA"
10 פּיעטריקאָווער 10
אונטער לייטונג פון א לאנגיעהריגען רוטינירטען געריכט-סעקרעטאַר
שרייבט אַלערליי ביטען און אַפּעלאַציעס, קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. 258

Dr. med.
WOLF EYCHNER
פרויען - קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגיערזשער 11 טעל. 34-72.
נעהמט אָן און דער לעטשניצע פּיעטריקאָווער 104 פון 12—1 און שבת. און דערהיים פון 5-6 נאָכמ.

Dr. med.
BRAUN
פּאָלודניאָוואַ 28,
טעלעפאָן 40-26
ספּעציעל-ארצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (הויך-אויסטראַל)
נעהמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוונט.

נאָר די פּאַטענטירטע | פּאָדערט איבעראַל
פעלד-בעטען
Palma-Patent פּערוועהן מיט דער פאַבריקס-מאַרקע
פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף 8 יאָהר
שטעהט אויף לענגער און א גרויסען אויסוואַהל:
ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך און אויך מעטאַל-מעבעל.
מאַטראַצען
געבעטע, שטאָפּ-ווע און האָנאַריסקע
קאָזעטקעס און טאָפּטשאַנעס.
בעמ.: בעטלעך מיט וועגעלעך מיט דער בריון 7 זל., פעלדע-בעטלעך 14 זל.
ריעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס-פּרייזען.
הורט. זעמליכע רעפּאַראַטורען. דעטייל.
לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעלעפאָן 31-85.

הייל-פּעדאַ-גאָגישע קורסען
גאַר שוואַכבעגאַבטע, שוועריהערע קינדער, שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען, שטוב-שטומהייט)

Dr. med.
A. Szmirgeld
נערווען-ארצט
עלעקטריזאַציעס, ליכטהייל-שטראַהלען
Cegielniana 6, tel. 51-89
נעמט אָן פון 5—7 אָוונט

Dr. med.
L. Pikielny
ספּעציעל-ארצט פאַר לונגען, בלאָזען און האַרץ-קראַנקהייטען
Nawrot 8
telefon 19-90.
נעמט אָן פון 4—7 אָוונט

קויפט נישט קיין **מעבעל** | **מעבעל**

מעבעל

בעפאָר איהר איבערציגט אייך נישט אין מיין
44 מעבעל-געשעפט 44
גדאַנסקאַ (דלוגאַ)
טעלעפאָן 56-62
CH. ŁAZNIK

נאָר ביי מיר קענט איהר **מעבעל** שעהן גוט און ביליג. בעקומען פערשידענע
בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, ריזאַנעס, פּעלצען, ניי-מאַשינען, סאַמאָוואַרען, אַנציגער א. א. וו. אויך צאָהל די העכסטע פּרייזען. קומט און איבערצייגט אייך

די מאָדערנסטע
לאַמפּען

פאַר שפּייזע-צימערן און קאַבינעטען
קויפט זיך אַמבעסטען צו פאַבריקס-פּרייזען
נאָר ביי **ש. י. שמאַלעוויטש**
פּאָלודניאָוואַ 8.
בעמערקונג: עס ווערען אויך אָנגענומען אלערליי איבעראַרבייטונגען פון גאַז אויף עלעקטריק, אויך אַקסעסוואַרען. 1523
טעלעפאָן 39-64.

גאַנץ לאָדז
האָט זיך שוין איבערצייגט, אַז די ביליגסטע קוועלע פון
עלעקטרישע לאַמפּען
זשאַרובקעס
„Philips" i „Osram"

און פון זעמטליכע עלעקטער. מאַטעריאַלען צו פאַבריקס-פּרייזען איז נאָר ביי
מ. זענדעל — פּראַץ — וואָלטשאַנסקי 9
בעמ.: מ׳נעהם אָן אַלערליי עלעקטרישע אינסטאַלאַציעס און רעפּאַראַטורען.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 63-37
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר חאַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3—4
ד״ר קאַרשנער	קינדער קראַנקהייטען	9½-12 4-5
ד״ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד״ר ליבּיטש	הויט-און געשלעכט-קר.	12—2
ד״ר שטירנעלד	נערווען און גמיטליכע קר.	1—3
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—2
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	1—3
ד״ר בערנסאָן	פרויען און געבורט-הילף	3—4

רענטגען-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאָקען-שטעלען, קונסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינהאַלאַציעס, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פּלאַצען — היזמאָנען און שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען געמאַכט אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פּלעגמע און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א
דענטיסטישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד״ר ווילבערשטיין	צאָהן-ארצט	10—2 נאָ.
ד״ר לאָזשינסקי סמאָראָפּאָלסקאַ	צאָהן-ארצט	6—7

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-ארצט
St. GELBERG
זאכאָדניא 15, טעל. 08-31
היילט גאַנץ פערבאָרגענע ציין און מונד-קראַנקהייטען, צאָהנציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קונסטליכע ציין. נעהמט אָן פון 9—12 פרימאָרגען און פון 3—7 אין אָוונד. צו ביליגע פּרייזען. 1691

צורייר גערערט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman